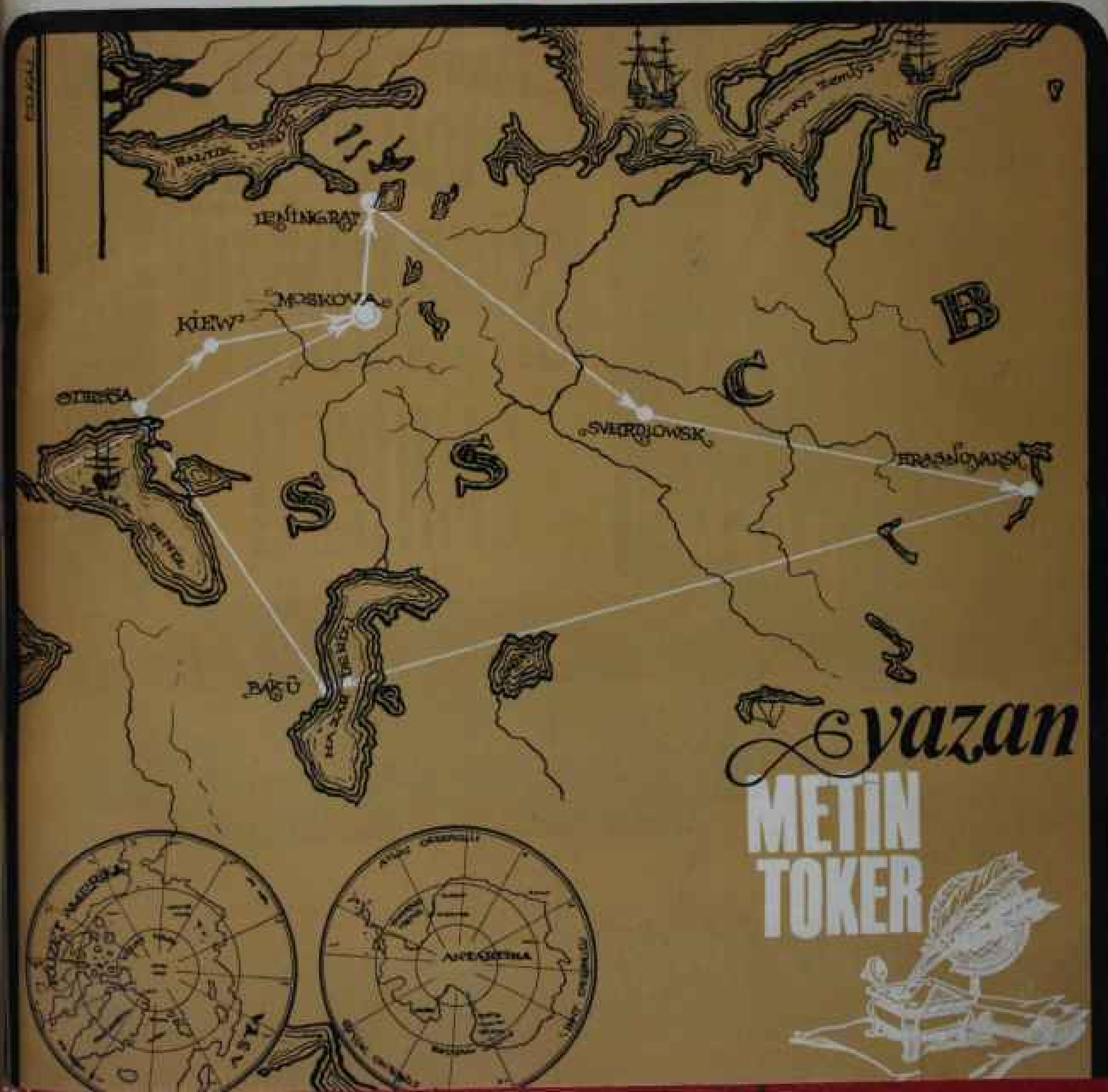
SAYI 578
17 TEMMUZ 1965
125 KURUŞ

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

ADIM ADIM SOVYET RUSYA

Sayı: 578 Cilt: XXXIII Yıl: 12

SAHİBİ VE BAŞYAZARI:
Metin Toker

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :
Y. Yüksel Erdem

BU SAYIDA YAZI KURULU

İÇ HABERLER KISMI: Kurtul Altuğ, Güneri Civaoğlu, Teoman Erel, Egemen Bostancı, (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) — DIŞ HABERLER KISMI: Halûk Ülman — MAGAZİN KISMI: Jale Candan. Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmâzgil — SİNEMA: Nijat Özön — KİTAPLAR: İlhami Soysal

KAPAK KOMPOZİSYONU

SAN Organizasyon
Erkal Yavi

KAPAK BASKISI

Rüzgârlı Matbaa

FOTOĞRAF

T.H.A.
Erdoğan Çiftler

KLİŞE

Hürriyet Klişehanesi
Birlik Klişe Atölyesi

ABONE ŞARTLARI

3 aylık	(12 nüsha)	12.50 lira
6 aylık	(25 nüsha)	25.00 lira
1 senelik	(52 nüsha)	50.00 lira

İLAN ŞARTLARI

Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 3000 lira

AKİS Basın AhlakYasasına uymayı taahhüt etmiştir.

DİZİLDİĞİ YER

Rüzgarlı Matbaa

BASILDIĞI YER

Hürriyet Matbaası
Ankara

BASILDIĞI TARİH

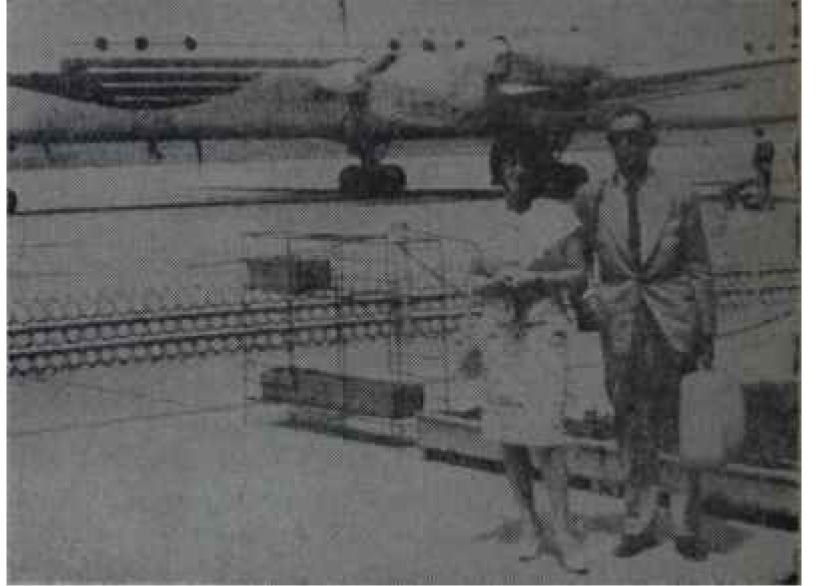
14.7.1965

AKİS

HAFTALIK
AKTÜALİTE
DERGİSİ

RÜZGARLI SOK. NO:15
ANKARA - TEL :11 89 92
P.K. 582

Kendi Aramızda

Tokerler hava alanında

İlginç bir yolculuk

Bu hafta, AKİS okuyucularının merakla bekledikleri bir yazı serisine başlamış bulunuyoruz. Metin Toker, onbeş günlük bir Rusya gezisinin intibalarını, tamamen objektif bir hava içinde, bu sayıdan itibaren vermeğe başlamıştır. Şimdiye kadar hiç bir gazeteciye nasip olmayan bir serbesti içinde Sovyet Rusyada 16 bin kilometre katetmiş bulunan Başyazarımız, arzuladığı yerde durmuş, arzuladığı evi gezmiş ve arzuladığı sovyet vatandaşıyla konuşmuştur. Bütün bunlar, gezinin ne derece ilginç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu onbeş gün içinde görülenlerin Başyazarımızın objektif üslubuyla değerlendirilmiş olması ise konunun bir başka ilginç yönünü teşkil etmektedir.

Bu seri yazanın Türkiyede ve bütün dünyada geniş yankılar uyandıracağını sanıyorum. Bugünkü Rusya ve ruslar hakkındaki en sağlam bilgiyi bu hafta DIŞ GEZİLER başlıklı yazımızda bulacaksınız.

Saygılarımızla

Kurtul Altuğ

Yıl: 12 Sayı:578 17 Temmuz 1965 Cilt: XXXIII

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

D I Ş G E Z İ L E R

Vnukova Hava Alanı ve onun süslerinden bir İlyuşin

XX. Asırda medeniyet ölçüsü

Rusya

Perşembe

Karalar ve sular paylaşılmış olsa dahi, ay hâlâ insanlığın ortak malı. Sadece bir gece evvel, buradan binlerce kilometre uzakta, gözlerimizin önünde Boğaziçinin sularını pırıl pırıl yapan mehtap şimdi Şeremetievo hava alanını aydınlatıyor. Şeremetievo hava alanı Moskovaya otuz kilometre kadar mesafede, Sovyetler Birliğinin başkentini dünyanın dört köşesine o bağlıyor. Bir kaç gün sonra memleketin içine bir başka alandan, Vnukovadan uçacağız. O bundan daha ufak ve daha mütevazi. Moskovaya bir de yeni hava alanı yapılıyor. Domodiedovo batının büyük başkentlerindeki istasyonlar standardında olacak. Sibirya'dan dönüşte Tu 104'ümüz oraya indi. Nüfusu yedi milyon da olsa bir şehrin üç, dört hava kapısı bulunmasını insan yadırgıyor. Ama Sovyetler Birliği, tıpkı Birleşik Amerika gibi, uçak yolculuğunun müptezelleştiği ve uçakların 15 liralık İstanbul - Ankara otobüslerine döndürüldüğü diyardır. Her alandaki iri tepkililer, ti diye bilinen İlyuşinler ve Tu diye adlandırılan Tubelovlar insana hemen bir büyük devletin topraklarında bulunulduğunu hatırlatıyor. XX. Asrın ikinci yarısında devletler, çalımlarını hava kapılarında satmaya başlıyorlar, Ölçü bu alınırsa, Birleşik Amerikanın şimdilik daha heybetli olduğunu söylemek lâzım. Belki de bundan dolayıdır ki ruslar, insanlığın son ortak malı aya kendi damgalarını ilk vurmak istiyorlar. Nerede olunursa olunsun, baş kaldırıldığında ayda orak-çekicin resmi görülsün ve artık başka her şey ikinci plânda kalsın diye.. Bilmiyorum, bu bile başka her şeyi ikinci plâna atmaya yetecek mi?

Şeremetievo güzel bir yaz gecesinin içinde. Etrafta hafif pus var. Ama hava ılık. Daha doğrusu, tatlı bir serin. Meşhur şarkıdaki Moskova geceleri, "'Vodmoskovnıye Veçera", Haziranın ortalarına doğru böyle oluyor. Bundan sekiz ay önce Moskovada kışın başlangıcını ilk karı görmüştüm. Şimdi, rus başkenti yaza giriyor.

Alana maslahatgüzarımız ile elçiliğimizdeki arkadaşlarım ve ev sahibi ruslar gelmişler. Vakit gece yarısını bulmuş. İstanbuldan ayrıldığımdan bu yana ikinci defadır ki saatimin ayarını değiştirdim. Viyanada bir saat geriletmiştim. Moskovaya inerken iki saat ileri aldım. Ama bu bir ileri - gerinin hadece başlangıcı oldu. Bâkûya gittiğimizde saatimi bir saat daha ileri alacak, Soçide bir saat geriletecek, Gürçüstana geçtiğimizde tekrar bir saat ilerletecektim. Leningrad da gene bir saat geriletecek, oradan İrkutska uğurken beş saat ilerletecek, Moskovada beş saat geriletecek, Viyanada iki saat daha geriletecek, nihayet İstanbul-

Komünistlik ve Sovyetlerle Dostluk

Metin TOKER

Türkiyede komünist olmadığını, Türkiyede komünizm faaliyeti bulunmadığını, Türkiyede komünizmin bir tehlike teşkil etmediğini kim söylerse ona gülmek lâzımdır. "Komünist diye Komünist Parti mensubuna derler. Türkiyede Komünist Parti yoktur. Demek ki komünist de yoktur" edebiyatı, bizim aklıevvel kriptoların bir yutturmacasından başka şey değildir. Bu kriptoların bilhassa genç aydın kütleler üzerinde yaptıkları çalışmalar, onların heyecanlarından ve -tabiri üstünde- deli kanlılıklarından faydalanma gayretleri ortadadır. Bunların hiç mesafe almadıklarını sanmak safdilliğin ta kendisidir. Türkiyeyi bir yarı sömürge, hatta amerikalı emperyalistlerce kanı emilen bir tam sömürge gibi gösterme çabaları, "Kahrolsun Emperyalizm", "Kahrolsun Kapitalizm" levhaları ve sayhaları elbette ki bir komünist kampanyanın unsurlarıdır. Bugün, bizim millet olarak Amrrikaya karşı duyduğumuz derin infial ve kırgınlık, sebebini başka kaynaklardan almaktadır. Eğer bizi bir sömüren varsa, gözümüzü açıp kendimizi sömürtmememiz gerekir. Seçtiğimiz siyasi ve ekonomik sistemin, yani çok partili parlamenter rejimin ve karma ekonominin buna mani bir tarafı yoktur. Türkiyede komünist faaliyet mevcut değildir veya önemsizdir demek "Toprak Reformu istemek komünistliktir", "Petrol Kanununda değişiklik istemek komünistliktir", "Vergi açıklaması istemek komünistliktir" demek kadar budalaca bir gaflettir. Ankarada iş başına gelen ve gelecek her hükümetin bu gerçeği hatırında tutması başlıca görevidir.

Sovyetler Birliğinde, bu memleketin en nüfuzlu şahsiyetlerinden biriyle, • yazılmak üzere" olan konuşmanın dışında, karşılıklı hasbıhal ederken bir noktanın belirdiğini anlatmak istiyorum. Bu nokta, Sovyetler Birliğinin Türkiyeyle, bugünkü Türkiyeyle yakın, samimi ve sahiden dostluk istediğidir. Türkiye komünist olsa, başta bu şahsiyetin kendisi, ruslar sevinmezler mi? Ama, ya biz? Rusyada komünist rejim değişse, sanki biz oturup kederimizden ağlar mıyız? Mesele, memleketlerin ve milletlerin, içişlerinin yalnız kendilerini ilgilendirdiği olgunluğuna erişerek karşılıklı münasebetlerini menfaatlerine en uygun seviyeye getirmeleridir. Sovyetler Birliğinden, Türkiyeyle çok iyi geçinmenin bu memleketin menfaatine en uygun münasebet tarzı olduğunu gözlerimle görmüş olarak döndüm. Sovyetler Birliğiyle çok iyi geçinmenin Türkiyenin menfaatine en uygun münasebet tarzı olduğuna da bütün kalbimle inanıyorum. Bana, en yetkili bir ağız, Sovyetlerin Türkiyeyle,. iç işlere karşılıklı olarak hiç karışmadan, güven esasına dayanan bir komşuluk istediğini beyan ettiğinde şöyle dedim:

"— Sanırım, bu bizim de hükümetimizin arzusudur."

Sonra, yan şakayla ilâve ettim:

"— Bakın, ben kendi hesabıma, konuşayım. Hayalımı veririm. Türkiye komünist olmasın diye.. Ama, tırnağımı vermem, komünizm Rusyadan kalksın diye.. Bana ne, ne haliniz varsa görün. Elimden gelen her şeyi yapmaya hazırım. Türkiye ve Sovyetler Birliği birbirleriyle son derece dost olsunlar diye. Ama, kılımı kıpırdatmam, Türkiye Amerikadan uzaklaşsın, Türkiyeyle Amerikanın arasına kara kedi girsin diye.. Türkiyede çok kimse benim gibi düşünmektedir."

Nüfuzlu muhatabım güldü.

"— Komünizmden bu kadar korkuyor musunuz?"

"— Hayır, dedim. Korku değil. Sevmiyorum!»

Muhatabım ciddiyetle şunları söyledi:

"— İnanınız kî, bizim istediğimiz dostluk da budur. Biz İsveçle dostuz. Biz Norveç'e dostuz. Biz Danimarkayla, Finlandiyayla, İranla dostuz. Sibiryada, İsveç "bizimle bir kereste ve selüloz kompleksi kuruyorlar. Biz İranda bir çelik sanayii merkezi yapacağız. Ekonomik münasebetlerimiz var, ticari münasebetlerimiz var. Birbirimizin malını alıyoruz, birbirimizin tekniğinden veya ham maddesinden istifade ediyoruz. Karşılıklı olarak faydalanıyoruz. Bundan dolayı ne onlar komünist oluyorlar, ne de biz. kendi sistemimizden vazgeçiyoruz. Bizim sizden bir toprak talebimiz yok. Sizin de bizden yok. Memleketimizi gördünüz. Harp isteyen bîr kimseye rastladınız mı?"

Rastlamadığımı söylemek isterim. Rastlamadım derken, "Ben harp istiyorum diyen bir kimseye rastlamadım" mânasını kastetmiyorum. Harbi istediğini kim söyler ki? Sovyetler Birliğinde menfaati harp olan bir zümreys, bir grupa, bir şahsa tesadüf etmedim. Şu anda Sovyetler Birliğinin menfaati dünyada, bilhassa kendi komşularıyla barış olduğu içindir ki son yıl içinde kurulan dostluğumuzdan endişe etmek öküz altında buzağı ara-, maktan farksızdır. Eğer biz, bu konjonktür altında dahi bir komşumuzla iyi münasebet kuramayacak kadar kompleks içindeysek kendimize güvenimizi tamamile kaybetmişizdir demektir. Ama İnönü Hükümetinin geçen yıl içinde başlattığı politika, Ürgüplünün önümüzdeki günlerde yapacağı ziyaret Türkiyenin hür dünyada haysiyetli ve şerefli bir mevkiye talip olduğunun ifadesidir, delilidir.

Seçim kampanyaları demokrasilerde maalesef, bir takım önemli konuların ayak altına alındığı devreler olmaktadır. Sağ-sol mücadelesi bizim 1965 seçimlerinin kült taşı olacağa benzemektedir. Bu mücadeleyi yaparken, yarın memleketin iktidarı durumuna gelecek taraflar Komünizm ile Türk - Sovyet ilişkilerini birbirinden ayrı tutarlarsa memleket menfaatine hizmet etmiş olurlar. Nitekim aynı şekilde, milli ekonomi ve milli dış politika tartışmaları bizim Amerikayla münasebetlerimizi zedelemek istidadı göstermemelidir. Türkiye, şartların icabı, iktidara kim gelirse gelsin bugünkünden çok farkla bir tavrı dış münasebetlerde tutabilecek değildir. Hatta, görülecektir ki, şu petrol konusu bile petrol şirketlerinin değil, biz türklerin arzuladığımız şekilde neticelendirilecektir ve bunun aksi yolu Türkiyeye benimsetmek hiç kimsenin gücü dahilinde olmayacaktır. Köprülerin altından sular gürül gürül akıp gitmektedir. Bunun farkına varmak, bir takım klişe ve fikir ve klişe-sözden sakınmak lâzımdır.

Türkiye, kendi bölgesinde barış ve sükûn ne nisbette hâkim olursa, komşularıyla arasında şüphe ve güvensizlik hangi ölçüde kalkarsa o kadar rahat yaşayacak, kollarından o kadar fazla faydalanacaktır. Bu, aslında, rejim aleyhtarı cereyanların her türlüsünü daha kolay altetmenin de asıl yoludur.

Bir Moskoviç marka otomobil İmalât halinde

Siz onu, bir de taksi olduktan sonra..

da bir saat ilerletecektim. Bütün bu muameleden sonra, Türkiyeye döndüğümüzde saatimi bir saatçiye götürmek lüzumunun doğduğunu söylemek her halde fazla kimseyi şaşırtmayacaklar. Saatimin birden bir yeri bozuldu ve bir saatte on dakika ileri gitmeye başladı. "İlerici memleketten gelen saat böyle olur" diye gülüştük. Sovyetler Birliğinin bir memleket değil, bir kıta olduğunu hiç bir şey, bu saat farkından daha iyi gösteremez. Düşünmek lâzımdır ki, 31 Aralık akşamları Sovyetler Birliği toprakları üzerinde yeni yıl tam onbir defa kutlanmaktadır. Memleketin, Bering boğazıyla Alaskadan ayrılan en doğu kısmının ucundaki Çukotskta saat sabahın beşiyken Moskovada ve Avrupa Rusyasında saat akşamın yedisidir. Sovyetler Birliğinin hudutlarının uzunluğu 60 bin kilometre. Yani, ekvatorun uzunluğunun bırbuçuk misil. Yüzölçümü ise 22,4 milyon kilometre kare. Yani, dünyanın altıda biri. Yolculuğumuzda, bir masanın etrafında ev sahiplerimizle şakalaştığımız akşamlar kendilerine "Ona, buna emperyalist diyorsunuz. Sizden büyük emperyalist mi olur? Baksanıza, dünyanın altıda birinin üstüne oturmuşsunuz!" diye takıldım. Onlar da. ama bu topraklarda yüz millete mensup 230 milyon insanın yaşadığı cevabını verdiler. "Yüz millet" dedikleri milletlerin arasında öyleleri var ki bütün nüfusları bir köyün halkından ibaret. Aslında, Sovyetler Birliği 16 Cumhuriyetten müteşekkil bir federasyon. Bunlar Federatif Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Uzbekistan, Kazakistan, Gürcüstan, Azerbeycan, Litvanya, Moldav ya, Letonya, Kırgızistan, Tajikistan, Ermenistan, Türkmenistan ve Estonya Cumhuriyetleri. Bunlardan her birinin armasını ve bayrağını Kremlindekl Kongreler Sarayının holünde görmek kabil .Federatif Rusya Cumhuriyeti, hem nüfusu ve hem de yüzölçümü itibariyle bunların en büyüğü. Bu Cumhuriyet Sovyetler Birliği topraklarının dörtte üçünden fazlasını teşkil ediyor ve üzerinde Sovyetler Birliği halkının yarısından fazlası yaşıyor.

Milletler bu kadar değişiktir de koca kıta üzerinde iklim, saatlerden daha mı az farklıdır? Yazın Türkmenistandakl Kara-Kum çölünde kum içinde yumurta pişirilirmiş. Kısın ise Yakutistanda insanların nefesi donar ve ayazda çatırdarmış. Bu, ekseriya gece-, leri olduğu için yakutlar buna "yıldızların mırıltısı" derlermiş. Ben Sibiryada, İrkutskıta, bizi ağırlayan Gazeteciler Birliği Genel Sekreteri Venyamin Mikhailoviçe:

"— Kışın buralar soğuk olur mu?" diye soracak oldum.

Venyamin:

"— Yok, dedi. Bakın Moskovada soğuk, orası rutubetli olduğu için daha çok duyulur. Burası kurudur. Soğuğu hiç hissetmezsiniz bile.."

"— Kaç derece olur?" dedim.

"— Eh! 40-46" dedi.

Venyamin, niçin güldüğümü bir türlü anlamadı.

Karşılayıcılarımızı bir saat kadar bekletmiş olduğumuz için özür diledik. Viyanadan bizi getiren uçak Avusturya Hava Yollarına aitti. Bu şirket, belki de dünyanın en emniyetli uçak şirketidir. Ama, bir küçük özelliği vardır: Uçakları her yere daima varır, fakat ne zaman varacakları hiç belli olmaz! Gecikme sebeplerini de, ne kadar komik olursa olsun, daima açık açık İlan ederler. Ekimde, Dışişleri Bakanı Erkinle Moskovadan Viyanaya gene Avusturya Hava Yollarının bir uçağıyla dönecektik. Gromiko, Erkini uğurlamaya alana gelmişti. Vakit, sabahın bir erken saatiydi .Biz harekete hazırlanırken Avusturya Hava Yolları "özür dileyerek" ilan" etti: Gecikme vardı. Gecikmenin masum sebebi de hoparlörde söylendi: Pilot şehirde unutulmuştu!

Ruslardan bizi karşılamaya gelenlerden biri, ev sahibimiz Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Gazeteciler Birliginin bir temsilcisi: Kevorkyan. Ermeni asıllı. Uzun süre Birleşmiş Milletlerde çalışmış olduğu için mükemmel ingilizce konuşuyor. Nazik, ince, misafirperver. Bütün geliş ve gidişlerimizde bizi karşıladı, karıma çiçekler verdi, her yerde bütün kolaylıkları sağladı. Arkadaşları ona. "Gazeteciler Birliğinin Dışişleri Bakanı" diyorlar.

Sevdiği ingilizce tâblır "Everytihing is under control = Vaziyete hakimiz". Ama, hangi memlekette ne rejim altın da olunsa olsun hakim bulunulamayan şeyin program olduğunu çok geçmeden anladık ve sonraları, arkadaşlıklarımız ilerlediğinde uzaya roket atmakla aksamayan program yapıp yürütmenin aynı gey sayılamayacağını hatırlattık, gülüştük. Zira, "her şeyin kontrol altında olması", meselâ dönüşte benim Viyanaya, bavulumun Kiyefe gönderilmesini önleyemedi. Ama bavulum iki gün sonra Yeşilköye gelince sevimli Kevorkyanın vaziyete tekrar hakim olduğunu anladım.

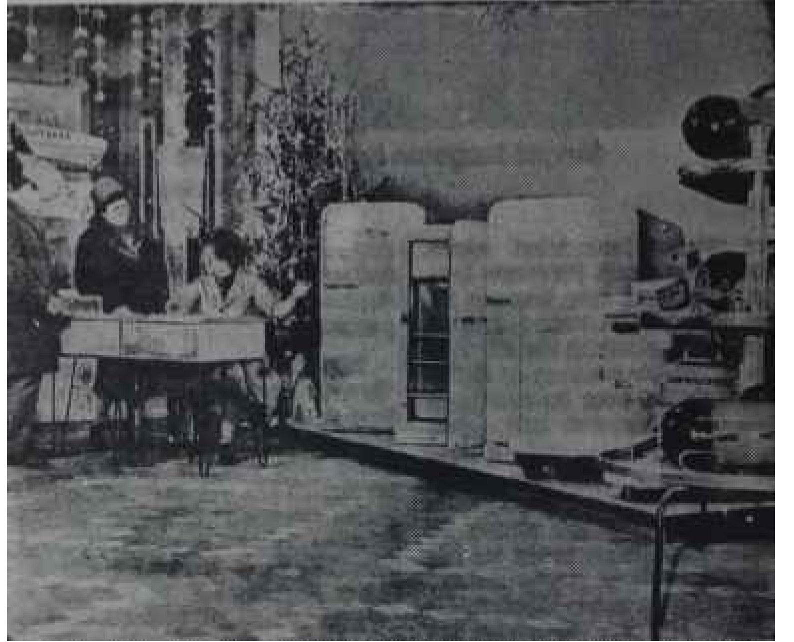
Alana gelmiş bulunan ruslardan diğer İkisi Dışişleri Bakanlığını temsil ediyorlar. Birincisini Türikiyeden tanıyorum: Leonid Manjosin. Evvelce, Sovyetler Birliğinin Ankaradakl Büyük Elçiliğindeydi. Şimdi Bakanlıkta, Türkiyeyle ilgili dairede çalışıyor. Tesadüfler ilerde onu bizim tercümanımız ve mihmandarımız yapacaktır ve biz Sovyet Rusyayı onunla beraber dolaşacağız. Dışişleri Bakanlığının İkinci temsilcisi, bizim tâbirle. Enformasyon Dairesinin bir mensubu. Ona sonradan çok az, bir kere, Dışişleri Bakanlığının asansöründe rastladım.

Dördüncü rus türkçe konuşur gibi yapıyor. Bir gazeteci. Andrey Kirilof. Gazeteciler Birliği bir cemile olarak bir gazeteciyi bize tercüman ve mihmandar olarak vermiş. Andreyi çok sevdik. Gerçekten mükemmel bir insan, bir dost, bir arkadaş. Tercüman olarak bir küçük handikapını bir gün sonra fark ettik: Kendisiyle türkçe, ancak bir başka tercüman vasıtasıyla konuşulabiliyordu! Pravdanın yeni başyazarıyla bir ciddi konuyu görüşmeye başladığımızda Andreycik bir onun yüzüne bakti bir benim ve türkçenin bu görüşmeyi çevirmeye yetmeyeceğini söyledi. Bunun üzerine onu, moda defilelerine gittiği zaman karımın yanına, benim yanıma da Manjosini verdiler.

Şeremetievoda arabalar hazırdı. Kalacağımız Sovyetskaya Oteline geldik. Otel, Leningrad Bulvarı üzerinde. Daha ziyade resmî muteber misafirlere ayırıyorlarmış. Bizim, eski Perapalas tarzında bir otel. Geniş mermer trabzanlı gösterişli merdivenler, büyük holler, yeşil mermerden sütunlar, ferah salonlar, yerlerde kalın halılar, duvarlarda tablolar. Otelin yanındaki, şimdi lokanta olarak kullanılan kısım bir eski "yar"mş. Yar diye, Çarlık Rusyasında aristokratların ve zengin tacirlerin cümbüş yaptıkları hususi odaları olan lokantalara diyorlar. 1900 Parisinin "Chez Maxim's"i gibi bir yer. 1940larda ona, otel kısmını, aynı eski tarzı muhafaza ederek eklemişler. Bize ayrılan daire, içiçe üç oda. Bir yatak, bir kahvaltı ve bir çalışma odası var. Radyo, televizyon ve piyano. Bir banyosu, bir de mutfağı mevcut. Mutfağında rusların Moskova markalı meşhur harcıâlem buzdolabı duruyor. Bunu, kentinde ve köyünde, hemen bütün rus evlerinde gördük. Ama bizimki işlemlyordul

Sonradan bu bozdolabını, bana intilbalarımı soran nüfuzlu ruslarla çok konuştuk. Saray gibi bir otelde prenslere lâyık bir dairede buzdolabı neden işlemez? Bu dairede, Sovyetler Birliği hakkındaki intlbalarına önem verilen kimseler oturtuluyor. İşlemeyen bir buzdolabının bıraktığı kötü intibaın ise, müessiriyet bakımından bir elektrik santralının yarattığı iyi intibaa denk olduğunu bilecek kadar, ruslar, propaganda sanatına şüphesiz vakıftırlar. O halde, neden?

Çünkü Sovyetler Birliğinde hiç bir şeyin sahibi yok. Sovyetskaya Otelinin sahibi yok. Buzdolabının da sahibi yok. Sorumlusu yok demek istemiyorum, Sorumlusu var. Ama sahibi yok. Gerçi komünist rejim yarım asıra yakın bir süredir "mal sahibi"nin devlet olduğunu, devletin ise halk demek bulunduğunu, o itibarla her şeyin herkese ait sayılması gerektiğini anlatmaya çalışmaktadır ama bunun anlaşıldığını iddia etmek güçtür. Sadece taksi olarak çalıştırılan Volgaların ne halde bulunduğunu görmek bunu ispata yetiyor. Bütün Sovyetler Birliğinde bir tek bakımlı taksiye rastlamadığımı söylersem mübalâğa ettiğin sanılmamalıdır. "Devletin malı deniz.." parolasının rejime, sisteme ve tabiî devlete daha fazla zarar vermesini önleyen, komünist akide değil, yüreklere salınan korkudur. Şimdi, bu yazı serisinde yerleri geldiği zaman anlatacağım çeşitli sebeplerden ötürü korku salınması devri, her geçen gün geride kalmaktadır. Rejimi kuranların idealleri, toplum o seviyeye geldiğinde, vatandaşta yaratılan şuurun başka tedbire ihtiyaç hissettirmemesi idi. Bugünün gerçekçi idarecileri bunun gerçekleşmediğini görmektedirler. Bundan dolayıdır ki Trapeznikof ve Liberman gibi düşünürler "sosyalist sistemde kâr konusu"nu ele almaktadırlar ve kâr, bir ucundan sovyet iktisadına şimdi sokulmuştur. Bunun, Sovyetler Birliği dışındakl bir çok çevrede bir bakıma kapitalizme dönüş şeklinde tefsir edildiğini biliyorum. Ruslar da

Rusyada buzdolapları bol bol satılır

• • •ama *bazen işlerler, bazen işlemezler*

Sovyet Rusyanın bugünkü liderleri., bir merasimde bir arada

Fâni dünya!

biliyor .Nitekim, bu meseleyi etraflı şekilde görüştüğümüz Pravdanın başyazarı Rumientcef -çok tanınmış bir iktisat profesörüdür- bunu belirtti ve tefsirin yanlış olduğunu söyledi. Yeni tarzda çalışan bir fabrikayı da gittim, gezdim. Sahiden, bunu bir nevi kapitalizme dönüş saymanın imkânı yok. Ama, bunu, her halde sosyalist devreden, sanıldığı ve yüksek sesle söylendiği gibi bir komünist devreye geçilebileceğinin delili olarak görmek de imkânsız. Tam aksine, bunun bir hayal olduğu, tatbikine zaruret hissedilen yeni sistemde buram buram kokuyor. Korku yüreklere salınmadığı zaman, komünistlik insanlara, parti doktrinerlerinin "burjuva âdetleri"' dediği, fakat aslında sadece beşerî olan tabiatlarını unutturmaya yetmiyor.

Sovyetler Birliğinin komünist bir devlet olmadığını söylersem bazı kimseler kelimelerle oynadığımı düşünebilirler. Ama gerçek budur. Devletin resmî adı bile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğidir. Bolşevik İhtilâlinden sonra Lenin ve arkadaşları, komünizme bir "sosyalist devre"den geçileceğini ilân etmişlerdir ve Sovyetler Birliği hep bu devrenin içindedir, öteki devreyi, benim inancım odur ki, bugünkü rusların çocukları da onların çocukları da, çocuklarının çocuklarının torunları da görecek değillerdir. 16 bin kilometre dolaşıp Moskovaya döndüğümde "siz komünist olacağım zannediyorsunuz, siz zengin sosyalist olmuşsunuz" derken bu inancımı söylüyordum.

Zira, malûm, komünizmin prensibi "herkesten imkânları nisbetinde, herkese ihtiyacı kadar"dır. Bu mutlu devre gelinceye kadar ise, Sovyetler Birliği halkı sosyalist prensibin kanunları altında yaşayacaktır: "Herkesten imkânları nisbetinde, herkese çalışması kadar". Herkesin çalışması nisbetinde aldığı bu devrede bile insanlar yüreklerine korku salınarak ve sopanın ucu sık sık gösterilerek, hatta dokundurularak çalıştırılmıştır. Herkesin ihtiyacı kadar alacağı öteki devrede çalışan nerede bulunacaktır? Tabii, komünist edebiyata bakarsanız o devrede insanlar bir olacaklar, bir olacaklardır ki herkes imkânlarını kendiliğinden, sahip hale geldiği şuurla seferber edecektir ve devlet ortadan kalkacak, komünizm güneşi dünyayı aydınlatacaktır!

Her halde bu güneş bugün, Sovyetskaya Otelinin 306 numaralı mükellef dairesindeki Moskova markalı buzdolabını işler hale getirmeye yetmiyor. Biz on gün fasılayla bu dairede iki defa kaldık. Buzdolabı birinci kalışımızda işlemiyordu. İkincisinde de işlemiyordu. Bugün işlediği hususunda da şüphem bulunduğunu söylemek İsterim. Tâ ki, bütün insan toplumlarında olduğu gibi "mal sahibi" müdahale etsin. Ne yapalım ki. Waldorf - Astoria Otelinin sahibinin müdahalesi Sovyetskaya Otelinin sahibinin müdahalesinden daha çabuk oluyor.

Sovyetler Birliğindeki idareci kadronun ve düşünürlerin, sistemin bu handikapından haberdar bulundukları onun tesirini azaltmak için devamlı gayret içinde olmalarından bellidir.

Otelin önüne geldiğimizde eşyalarımızın bir kapıcı tarafından odamıza taşınması lüksüyle karşılaştık. Bunun, Sovyetler Birliğinde bir lüks olduğunu söylemek isterim. Daha sonra, memleketin çeşitli yerlerinde, bavullarımızı ben, Leonid ve bizi karşılayanlar kapacak, odamıza, hatta uçak tartışma kendimiz götürecektik. Ender otellerdeki eşya taşıyıcıları ise, hep ihtiyar kimselerdi ve zaten onlara eşya taşıtmaya insanın yüreği elvermiyordu.

Sovyetler Birliğinde otellerin bir başka özelliği var. Oda anahtarları, aşağıda, bizim resepsiyon dediğimiz bir yerde durmuyor. Her katta, merdivenin başında veya asansörün karşısında bir masa bulunuyor ve onun başında "kat resepsiyonisti" oturuyor. Anahtarlar bu kimseye veriliyor, bu kimseden almıyor. Böylece bu kimse kimlerin girip, kimlerin çıktığını ya- i kından kontrol etmek İmkânını buluyor. Bunun, odalara misafir alınma-

masını sağlamak için olduğunu sanmıyorum. Otel odalarına akşam onbire kadar misafir kabul ediliyormuş. Yasak olan gecelemek .Bunun bir "polis tedbiri" olduğu da zannedilmemeİldir, Böyle alışılmış. Zaten Sovyetler Birliğinde çok alışkanlık, bu alışkanlığı doğuran sebep ortadan kalkmış bulunduğu halde devam ediyor.

Dairemize hep birlikte çıktık. Kevorkyan. program işini ertesi gün Gazeteciler Birliğinde konuşacağımızı söyledi. Bir hazır programla dolaşmak istemediğimi ben bildirmiştim. "Bırakın, ne istersem göreyim" demiştim. Aşağı yukarı her yerde bir olan fabrika, baraj, hastahane, elektrik santralıyla ilgilenmediğimi, asıl memlekette rahat dolaşmak, halkı tanımak, hayat hakkında bir fikir sahibi olmak istediğimi belirtmiştim. "Peki" demişler, sadece nerelere gitmeyi düşündüğümü sormuşlardı. Sibirya demiştim, Bâkû demiştim, Kafkasya demiştim, Leningrad demiştim, Ukrayna demiştim, Urallar demiştim. Ama bunu söylerken memleketin genişliğini tam olarak hesaplamamış bulunduğumu itiraf etmeliyim. Nitekim bir gün sonra. Gazeteciler Birliğinin Genel Sekreteri Çemışof tarafından verilen yemekte programı konuştuğumuzda arzuladığım yerlerin her birine gitmeye onbeş günün kafi bulunmadığını çabuk gördüm. Ya Sibiryaya gitmek lâzımdı, ya Ukraynaya. Ya Uralları seçmek lâzımdi, ya Kafkasyayı. Bunların seçimini bana bıraktılar. Ben Sibirya ile Kafkasyayı, Leningrad ile Hazeri seçtim. Bir de Gromiko ve Kosigin ile görüşmek istedim.

Arzuladığım her şeyi bana gösterdiklerini söylemek borcumdur. Memleketin şurasında veya burasında, gelişigüzel bir ev, gelişigüzel bir apartmanın gelişigüzel bir dairesi önünde durup "burayı görmek istiyorum" dediğimde bile "peki" dediler. Zaman zaman, belli etmeksizin yaptıkları hazırlıklar olmadı değil. Onlar dolayısıyla, sonradan, Leonide bol bol takıldım. Bunların eğlenceli hikâyesini hep anlatacağım. Ama genellikle, Sovyetler Birliği hakkında ciddi ve gerçeklere dayanan, tabii iyi tarafı da, fena tarafı da bulunan bir fikir sahibi olmama imkan verdiler.

Yalnız, bir defa atlattılar.

Geçen defa Moskovaya geldiğimde, Gazeteciler Birliğinin Başkanı Pravdanin başyazarıydı. Bu sefer de Gazeteciler Birliğinin Başkanı Pravdanın başyazarıydı. Ama o vakit Pravdanın başyazarı Satyukoftu, şimdi Rumientçef. Satyukofu ve bir de Acubeyl görmek istediğimi söyledim! "Canım, onları ne yapacaksın? Ne konuşacaksın onlarla?" dediler. Dedim ki:

"— Geçen defa bizi Satyukof ağırlamıştı. Görüşmüştük, beraber olmuştuk, bize ikram etmişti. İlgi çekici konuşmalar yapmıştık, iki ayrı memlekete mensup gazetecinin dostluğu budur. Şimdi, gene Moskovaya geldim. Onu aramak, bizim milletimizin bir âdetidir." Biz öyle yaparız. Acubeye gelince.."

Memleket içindeki dolaşmamdan sonra Moskovaya döndüğümde Gazeteciler 'Birliğinde bir yemek daha vereçeklerdi. Geçen defa bu yemeği, Birliğin başkanı olarak Satyukof vermişti;

"— Meselâ, yemeğe onları da çağırabilirsiniz" dedim.

İsteksiz "Peki" dediler.

Fakat, çağırmadılar.

Neden çağırmadıklarını biliyorum. Tuhaftır, sebebi söyleyen, Satyukofun kendisiydi, O zaman Hrutçof-biz evvelden dergide Krutçef yazardık, ama, ruslar Hrutçof diyorlar- henüz düşmüştü. Moskovadaydı. Satyukofa Hrutçofu

Moskovada Lenin caddesi

Bir şehrin dünyaya açılan dört kapısı var

Güldüm,

"— Benim kayınpederim Türkiyede Başbakanken, bana Acubey diye takılırlardı. Bakın, benim kayınpederim şimdi Türkiyede Başbakan değil ama, siz gene beni davet ettiniz. Bizim sistemimizde insanlar ailelerinin bir mensubuyla birlikte inip çıkmıyorlar. Göreyim, Acubey ne yapıyor" dedim.

"—- Bir dergide çalışıyor" dediler.

"— iyi ya.. Hem, ne yalan söyleyeyim, şu Acubey nasıldır diye hep merak ederdim" dedim.

"— Peki, nerede görebilirsin?" diye. sordular.

görmek istediğimizi söylemiştik. Ciddi bir hayretle "Neden?" diye sormuştu.

"— Neden olur mu? Biz gazeteciyiz. Şu anda Hruçofu görmekten ilgi çekici bir şey bulunabilir mi?" demiştik.

Satyukof şöyle mukabele etmişti:

"— Allah, Allah! Şu anda. Hrutçof 230 milyon sovyet vatandaşından biridir. Bakınız, siz batılılar ne kadar sansasyon meraklısısınız. Niçin Hrutçof da, 230 milyondan bir başkası, bir Popof değil? Hrutçofun bir Popoftan farkı kalmamıştır ki?."

Satyukof da artık Popof olmuştu.

Millet

Beytülmal

Türkiyede demokratik rejim bir zafer kazanmış bulunuyor. Türkiyede demokratik rejimin, bir takım kimselerin -İnönünün tabiriyle- "beytülmale fütursuz el uzatmalarına imkân veren rejim olmadığı" tescil edilmiştir. 27 Mayısın getirdiği en kıymetli müesseselerden biri olan Anayasa Mahkemesi, memleketin tek sahibinin bir milletvekili ve senatör çoğunluğu olmadığını, onlar neye el kaldınrlarsa onun gerçekleşmediğini, memleketin başka sahiplerinin de bulunduğunu göstermiştir. Bir milletvekili ve senatör çoğunluğu kendi maaşını arzuladığı gibi yükseltecek, fakat kimse buna ses çıkaramayacak! Bu, zihniyet bir tarihlerde kendi Grapunu "Siz isterseniz, Hilafeti bile geri getirebilirsiniz" diye yağlayan, ama sonu çabuk gelen bir zihniyetin son kalıntısıdır ve Anayasa Mahkemesi, İttifakla aldığı kararla ronu ebedî karanlıklara gömmüştür.

Milletvekilleri ve senatörler, esası Anayasada çizilmiş olan halklarından zerre fazlasını alamayacaklardır.

Bunun, demokrasiyi bir "oyların fütursuzluğu" sayanlar kadar demokrasiyle Türkiye gibi bir memlekette hiç bir şeyin halledilemeyeceğini sananlar için de ders yerine geçmesi lâzımdır. Arkalarında bir de siyasî teşekkül bulunan, ama kendileri her partiden bir grup parlâmento üyesi "maaşlarımıza zam" diye ayaklanıyorlar. Karşı çıkanları oylarıyla susturuyorTlar. Kendi tekliflerini kendi oylarıyla kanunlaştırdıktan sonra "Paralar!" diyorlar. Karşılarına, Meclisin ita âmirl çıkıyor: "Siz bu paraları alamazsınız, çünkü kanununuz Anayasaya aykırıdır". Ateş püskürüyorlar. Fuat Sirmeni değiştirmeye kalkışıyorlar. "Millî iradeye karşı geliyorsun, halin duman olur" diyorlar. Bunun üzerine Fuat Sirmenin yanma umumî efkâr, memleketin sağlam kuvvetleri katılıyor. Gençler sokaklarda ianeler topluyorlar. Bizimkiler gene ateş saçıyorlar: "Bunlar Parlâmentonun şerefiyle, haysiyetiyle oynuyorlar!" Ve savcılarını bu gençlerin üzerine yürütüyorlar. Kendi gazetelerinde manşetler, tehditler. Hele o Zaferler, hele o Adaletler. Ama bu sefer, karşılarına bir başka kaya dikiliyor: İsmet İnönü. İsmet İnönünün sözü bütün Türkiyede akisler yapıyor: "Beytülmale kimsenin dokunmasına müsaade etmeyeceğiz."

Bu sözün bundan daha bir kaç hafta önce, gözlerini para hırsı bürümüş çevrelerce nasıl hücum konusu yapıldığı hiç unutulabilir mi? Neler ve neler söylendi'.

Ama görüldü ki, 1966 artık 1960 öncesi değildir ve beytülmale sahiden dokunulamaz. Eğer bu "fütursuz oy çoğunluğu"nun karşısına kimse çıkmasaydı paralar cepteydi. Paralar, mil letin hazinesinde kalacaktır!
Ne mal, bunlar!

Anayasanın kararı bir başka eğlenceli gerçeği de gözlerin önüne çıkarmıştır. Zafer, A.P.'nin organı Zafer, hiç sıkılma duygusu tanımaksızın bu haberi nasıl vermiştir, bilir misiniz?

"AP açtığı bir davayı kazandı — Anayasa Mahkemesi M. Vekilleri Maaşlarına zammı dün reddetti — Ada-

Anayasa Mahkemesi üyeleri iptal kararından sonra
Rejimin zaferi

let Partisinin, milletvekilleri ödeneklerine zam yapılmasının Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde açtığı dâva dün sonuçlanmış ve AP. nin dilekçesinde ileri sürdüğü hususlar yerinde bulunarak, maaşlara zam yapılması ile ilgili kanunun iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararı, sadece gösteri mahiyetinde Anayasa Mahkemesine başvuran CHP. liler üzerinde duş tesiri yapmıştır.

Anayasa Mahkemesinin bu kararı ile, gerçekler su yüzüne çıkmış ve CHP. lilerin bu konuyu istismar vesileşi yapabilmeleri imkanlarım ortadan kaldırmıştır."

Âmil Artüs
Mal şans

Milletin gözü önünde bir olay ve bu olay böylesine tersine çevrilmek istenilebiliyor! Artık, memleketin dört bucağında, kıyıda ve köşede bunların ne söyleyebilecekleri kimin meçhulüdür? Hani dememişler: Utanma pazar, mideyi bozar!

Kulağa Küpe..

Kargadan Kılavuz

Menderes, devrilmesinin arefesinde ondan pek faydalı nasıhatlar alırdı. Tabii o da, bol resmi ilân. Ve yazardı: "Uşakta ne işin vardı, Paşa? İşte böyle, adamın basma taş atarlar."

Zavallı Menderes!

Sonra, M.B.K.'cılara musallat oldu. Radyodan, hani şu, vatandaşa küfretmesin diye D.P. devrinde uğraşılmış bulunan radyodan bir ara birbiri ardına sıralanan küfürler onun kaleminden çıkmıştır. Millete o kadar sevimsiz gelen ve M.B.K.'yı sevimsizleştiren bu küfürlerin de, ooo, elbette ki bir bedeli vardı.

Zavallı **M.B.K!**

Arkadan, Talât Aydemirle arkadaşlarına akıl hocası kesildi. Toplantıları o düzenler, bir takım münasebetleri o tertipler,. üstadıyla beraber bu sergüzeştçi alayına "Sizler birer Mustafa Kemalsiniz, sizin gözlerinize bakanlar Kolağası Mustafa Kemali hatırlıyorlar" der, onlar da buna inanırlardı. Bunlar bedeli peşin ödeyemezlerdi. Ama, bir iktidarı alsalar.. Faturayı,' fazlasıyla kapatacaklardı. Zaten "iktidarı alacaklardır" diye, **daha** o tarihte, bir takım ödleklerden, telefonlar edip ilânlar koparılırdı ya..

. Zavallı Talat Aydemir!

Şimdi. özel Sektörün, onun hâmisi geçinen Siyasi teşekküllerin, sözüm ona komünist aleyhtarlarının, **hani şu** bilinen derneklerin kılavuzudur ve kendi yazıp kendisiyle bu safdil grupun "Rockefellerln Gazetesi" gibi okudukları ve "Ne yazmış, adam!" diye avundukları yazılan yazan kaleminden kan damlamaktadır. Onun kaleminden kan, ötekilerin keselerinden de altın! Zira bugünlerde, «'bici hararetle savunan, **ama** biraz sıkıntıda elan" bu kıymetli akıl hocası için iş âleminde, bazılarının alemdarlığiyla bir iane kampanyası açılmıştır.

Ne garip mahlûk, şu kargalar! Her zaman peşlerinde bir zavallı buluyorlar. Hem de karganın, kendilerinden öncekilerin burnunu nereye soktuğunu bildikleri halde...

Hükümet

Emniyet supapı

Kurucu Mecliste bugünkü Anayasa hazırlanırken, üzerinde titizlikle durulan konulardan biri de seçim emniyeti olmuştu. Geçmiş on yılın verdiği tecrübeler meselenin titizlikle ele alınmasını ve demokratik rejimin başlıca unsurlarından birini teşkil eden bu müessesenin bütün teferruatiyle düzenlenmesini gerektiriyordu. Seçim emniyeti 1946 lardanberi "Açık tasnif - Gizli oy" sloganı ile ifade edilmiş ve bu yolda bazı merhaleler katedilmiş olmasına rağmen, bir türlü, istenen düzen sağlanamamıştır. 1957 seçimleri bunun en belirgin örneğidir. Her seçim' ayı sinirler gergin, yüzler asık, siyasî mücadele sürüp giderken, mücadelenin bir' diğer yönünü de sandıklara doldurulacak oylarla ilgili kaşkariko plânları teşkil etmekteydi. Sandık heyetleri, il, ilçe ve nihayet Yüksek Seçim Kurulu gibi müesseseler. Gizli Oy esasının kesin olarak uygulanması neticesi, kısmen de olsa, meselenin sandık başındaki kısmı halledilmişti.

Ama asıl mesele seçim plâtformunda partiler arasında girişilen kıyasıya mücadelenin ortaya koyduğu sürtüşmelerdi. On yıl boyunca kanunlar daima tek taraflı uygulanmış, seçim nutuklarında görülen suç unsurları sadece Muhalefeti ilzam eden kusurlar olarak cezalandırılmıştı, Ünlü Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Muhalefetin başında Damoklesin kılıcı gibi sallanırken, İktidar mensupları için düzenlenen suni törenler, develerin kesildiği, kurban kanlarının aktığı karşılama törenleri, halkın sevgi gös terisi olarak kabul ediliyordu. Trenler, otomobil konvoyları şehrin varoşlarında durduruluyor. Muhalefete âdeta nefes alma imkânı dahi verilmiyordu.

İşte bütün' bu uygulama aksaklıklarını, "devr-i sabık" olmama zihniyetinin bu tip tezahürlerini önlemek üzere, mevzuatla ilgili çeşitli tedbirlerin

Ya bunun sorumlusu yok mudur?

Hükümet aşırı cereyanlarla uğraşıyor. Hükümet seçim güvenliğini de sağlamaya çalışıyor. Hükümet toplantılar yapıyor ve Bakanlar didindiklerini söylüyorlar .Hep büyük meseleler, önemli konular. Tartışmalarımız da öyle. Sağcı mı olalım, solcu mu?

Peki, şimdi anlatılacak olan şu hadiseyle kim meşgul olacak?

Bu haftanın başındaki Pazartesi günü. Bir uçağın, İstanbuldan Ankaraya 106 numaralı seferi yapması la alttı. Bu uçak Ankaradan Adanaya ve Beyruta devam edecek; Hareket saati 9 Yani uçak bir yerden gelip te bir yere gitmeyecek. Hangardan çıkarılacak ve uçacak. Hangara bir gece evvel girmiş. O bakımdan bir rötarın bahis konusu olmamâsi gerekiyor. Nihayet Uçak, hareket saatin den önce çalıştırılır, kontrol edilir, terminalin önüne çıkarttır.

Bilhassa Pazartesi günleri bu erken saatler, önemli seferlerin yapıldığı saatlerdir. Şimdi, yaz. Çok kimse Ankaradan hafta tatilini geçirmeye İstanbula gelmektedir. Pazartesi günü de, uçağa binip işinin başına dönmektedir. Bir de, bir günlüğüne Ahkaraya giden, işinî takip edip akşama dönen iş adamları vardır. Bunlar T.H.Y.'nin en iyi, sağlam ve devamlı müşterileridir. Bunlar, programlarını uçakların kalkış ve varış saatlerine göre ayarlarlar.

Bu haftanın başındaki Pazartesi sabahl saat 9'da bir ses hoparlörle uçağın kalkacağını bildirecek yerde bir gecikme bildirdi. "Teknik sebepler" den dolayı uçak atelyedeydi, en azından yarım saat gecikme vardı, hareket saati bilahare bildirilecekti. Saat 9.30'da aynı ses yeni gecikmeyi bildirdi; Uçak ancak saat 10'da kalkabildi. Uçakları saat 9'da kalkacak diye erkenden yollara dökülmüş olan ve meydana gelmiş bulunan elli kadar yolcu içlerinden ve dışlarından küfrederek beklediler, durdular.

Şimdi ,12 Temmuz 1965 Pazartesi günü, hangardan çıkıp uçması gereken 106 numaralı seferin uçağı niçin bir saat gecikme yapmıştır? Bunu, bir yetkili tetkik etmiş midir? Hoparlörde "teknik sebep" demek kolaydır. Bir ilk uçakta "teknik sebep" ile gecikmenin olmaması lazımdır. Asıl önemlisi, bu gecikmenin sorumlusu tesbit edilmiş midir ve bu sorumlu bir ceza görmüş müdür? Kira, uçağın arızalı halde bulunması bir sorumluluksa buna bir saat başka çare aranmaması, meselâ başka uçak kaldırılması yoluna gidilmemesi ve "beklesin keratalar" zihniyetinin hakim olması bir başka sorumluluktur. Bu noktalar araştırılmış mıdır?

Bunlar yapılmamıştır. Eğer bunlar yapılsa, T.H.Y. da tıpkı özel uçak şirketleri gibi, tıkır tıkır işleyen bir teşekkül haline gelir. Bizde bîr gecikmenin hiç bir sorumlusu bulunmadığı, hatta aranmadığı içindir ki yolcular terminallerde ebedi bir bekleyiş halindedirler.

Seferlerin şimdi fazla yolcusu var--- ve elde kâfi uçak mevcut değildir. Doğrudur. Peki, elde kâfi uçak yokken bir takım Viscount veya F. 27 leri, "bayrak göstereceğiz" diye yabancı seferlere tahsis etmenin manası nedir? Zira bu seferler zararla kapanmaktadır. Gerçi bunlar bir takım T.H.Y. personelinin yok Frankfurta, yok Viyanaya, yok Beyruta gitmesini sağlamaktadır ve bir takım başka kimseler oralarda "temsilci"' diye yaşamaktadırlar. Ama bunun memlekete, T.H.Y.na ve onun yolcularına faydası nedir? Kaldı ki, bütün dünyanın jete geçtiği bir devirde bizim pervaneli uçaklara değil binen, dönüp bakan olmamaktadır. T.H.Y. dış seferler yapmasın mı? Yapsın. Ama, konu incelensin, gerekirse jetler alınsın ve seferler açılsın. Bugün iç hatlar için uçak yokken boş uçakları yurt dışına uçurmak, eğer vatan hainliği değilse, affedilmez bir gaflettir. Plânlama Teşkilâtı bunun üzerinde mutlaka durmalıdır.

Ama, bilinir mi ki, T.H.Y. hakkındaki bu sorumsuzluk, lâubalilik, nemelâzımcılık şikâyetleri bugün bir dakikada, bir tek kimsenin bu iş üzerine eğilmesiyle önlenebilir? T.H.Y. nın bir Umum Müdürü yoktur! Umum Müdürü olmayan bir Hava Yollarından gecikme sorumluluğunun aranması ve sorumluların cezalandırılması beklenebilir mi? Ürgüplü Ulaştırma Bakanını çağıracak ve diyecek ki:

"— Derhal bir T.H.Y. Umum Müdürü bulacaksın. Tayin edeceksin. Bu Umum Müdür işe vaziyet edecek. Teşekküle hâkim olacak."

Bu niçin yapılmaz? Sebebi, -eğer partizanlık değilse-, meçhuldür. İhtimal ki bu işe 600 parlamento üyesinin 600 adayı vardır ve Bakan, kimseyle tu - kaka olmamak için işi savsaklamaktadır. Yolcular da alanlarda beklemektedirler. Halbuki, mesela bir Ulvi Yenal, göreviyle uğraştığı ve vatan cepheciliğine bulaşmadığı devrelerde dikkatli ve titiz bir Umum Müdürün bir çok basit aksaklığı basit tedbirlerle düzeltebileceğini göstermiştir. Ulvi Yenal ya da bîr başkası! Ama, Umum Müdürsüz hava yolu olur mu, sayın Ürgüplü?

Olursa, işte böyle oluyor. Sabahları İlk seferini yapacak uçaklar bile "teknik sebep" ten itam bir saat geç uçurulabiliyor.

Sağ mı, sol mu? Allah belasını versin sağın da, solun da,. Hiç olmazsa şu ilk uçakları vaktinde uçurun yahu!

yanısıra Anayasaya, idareye de tarafsız; bir nitelik vermek için, bugün Ürgüplü Hükümetinin üç Bakanını -Mithat San, İrfan Baran ve İsmail Hakkı Akdoğan- makam koltuklarından yolcu eden madde konuldu. Bu maddeye göre, seçim platformundaki hararetli mücadeleleri düzenleme yolunda, fonksiyon itibariyle en önemli üç Bakanlığa -bunlar Ulaştırma, Adalet ve İçişleri Bakanlıklarıdır-, seçimlere üç ay kala tarafsız Bakanlar getirilecektir.

Abbas yolcu!

Ancak, maddenin ruhu, yâni "Bağımsız Bakan" sloganının esprisi seçim emniyetini tarafsız idareyle sağlamak iken, bu maddenin ilk tatbikatını teşkil eden ve birkaç gün sonra gerçekleşecek olan değişiklikler hiç de bu ruha uygun yolda gelinmemektedir. Bugün, elde Diyojenin feneri, Parlamento koridorlarında aranan, fikir olarak değil etiket olarak tarafsız Bakanlardır. Gerçi ilk teşebbüsler, kelimenin tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız bir grup üzerinde yapılmıştır ama, mesele sadece teklif etmek değil, Morrison damgalı bir Hükümette görev almayı kabul etmek veya, daha doğrusu, kabul edebilmektir. Nitekim tabii senatörler, grup halinde, mevcut Hükümette görev kabul etmeme kararı almış bulunmaktadırlar. Eski MBK'cıların bu kararı, doğrusu, gerek Koalisyon kanatlarında, gerekse Hükümet üzerinde en az Başbakan kadar iddialı Çankayada sevinçle karşılanmıştır.

Bundan sonra sondajlar, daha çok, sadece etiket itibariyle tarafsız olanları arama yolunda yapıldı. Bu arada. Adalet Bakanlığı için akla gelen ilk isim, müzmin tarafsız Âmil Artüs oldu. Ama özellikle Koalisyonun AP kanadı Artüsü pek sempatik bulmuyor, bir başka isim, İhsan Köknel, üzerinde duruyordu. Köknel, AP listesinden milletvekili seçilmiş ve dört yıl boyunca bu partiye olan bağlılığını her fırsatta bel li etmiş bir milletvekilidir ve Morrison damgalı partiye transfer için Anayasanın emrettiği hükümet değişikliklerini beklemektedir. Ancak Köknelin şansı bir başka parlamenterin Bakan olmasına bağlıdır.

Üzerinde durulan bir diğer isim de. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Nasır Zeytinoğludur. Gürselin briç arkadaşı Zeytinoğlu, bugünkü Koalisyon Hükümetini kurma yolunda gösterdiği gayretin, tartını aldığı ve bir türlü unutamadığı İçişleri Bakanlığı ile mükafatlandırılacağı umudundadır. Bu arada adından sık sık bahsedilen bir diğer aday da Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü Kemal Kurdaştır. Kurdaş da Nasır Zeytinoğlunun ideal arkadaşlarındandır. Ancak her ikisinin de parlamenter olmayışı, Anayasanın açık hükmü karşısında, bütün bu pembe hayallerin üzerine sünger çekmektedir.

Kabinede, Anayasanın âmir hükmü gereğince koltuklarına veda edecek olan bu Bakanlardan başka, kara kara düşünen bir Bakan daha vardır ki bu, MP'nin Paşa Bakanı Zekâi Dormandır. MP'nin irikıyım lideri, yâr-i vefakarı İsmail Hakkı Akdoğanı bu makama getirebilmek için elindeki bütün imkânları zorlamaktadır.

Sadi Koçaş
Favori

Yatırımlar

Hayal kırıklığı

Köşedeki resim masasında cetvelle birtakım çizgiler çizmekte olan gözlüklü genç mühendis, elindeki gönyeyi bıraktı, arkadaşlarının anlattıklarını dinlemeğe koyuldu.

Olay, geçen haftanın başlarında Sıhhiyede, Lozan Meydanına, bakan azametli Etibank binasının orta katlarındaki bürolardan birisinde geçti.

Bir süredenberi projeleri üzerinde çalışılan, Fırat nehri üzerindeki ünlü Keban barajının üreteceği muazzam ölçüdeki elektriğin İstanbula getirilmesi yüksek gerilimli hatlarla yapılacağından, bu hatların projelerinin hazırlanması ve özellikle ileride inşaata girişilince kontrol ve benzeri içlerin yürütülmesi Etibanka verilmişti. Etibank, inşaatçı bir kurum kişiliğiyle bu hatların projelerini bizzat düzenlemek veya bir yabancı firma aracılığıyla düzenletmek, işlerin yapılmasını sağla mak, belki de zaten kurmuş olduğu kendi teşkilatı aracılığıyla bizzat yapmakla görevlendirilmişti.

Büyük çapta elektrik gücünün çok

Ölüye bile acındırtmayanlar

Gazetelerde bir ölüm ilânı çıktı, ölen, Emel Zorludur. Emel Zorlu D.P.'nin unutulmaz siması Fatin Rüştü Zorlunun eşi ve D.P. Büyüklerinin akıl hocalarından Tevfik Rüştü Arasın kızıdır.

Allah rahmet eylesin. Dertli aile bir yeni acıyı daha tatmıştır. Allah sabır versin.

Fakat, gazetelerdeki ilânı okudunuz mu? "Merhume 1960 yılında manevi ıstırap ile amansız bir hastalığa müptelâ olmuş idi". Halbuki merhume, 1960 yılında, eşi daha D.P.nin Dışişleri Bakanıyken kanserdi. Bunun "manevî ıstırap" ile bir ilgisi var mıdır, yok mudur bilinmez. Kanser, sebebi meçhul bir hastalıktır. Kanseri "manevî ıstırap"ın yaptığı, henüz, sadece Emel Zorlunun ölüm ilânını kaleme alanların bir keşfinden ibarettir. İhtimal, keşif tıp âleminde bomba gibi patlayacaktır.

Ama, bu teşhis doğru da olsa, "manevî ıstırap", maalesef, ilancıların imâ ettikleri "manevî ıstırap*' olamaz. Zira kanser, 27 Mayıstan önce gelip çatmıştır. Bu, olsa olsa, eşinin özel hayatının bir kadına verdiği "manevi ıstırap" olabilir.

Bir zavallı ölüden, bir talihsiz kadından faydalanmaya çalışan politika! Senin gözün kör olsun, e mi?

uzaklara taşınmasını gerektiren bu konuda Türkiyede biricik yetkili ve tecrübesine güvenilir daire olan Etibankın mühendisleri daha önceleri birçok teknik güçlük arzeden problemleri yüzlerinin akıyla çözümleyerek başarmışlardı. Bu bakımdan, bu işte de zorlukların altından kalkacaklarından, en nihayet bir - iki ufak tefek hususta böyle çok yüksek gerilimli elektrik hatlarını inşa etmiş veya yaptığı projeler herhangi bir aksaklık çıkmadan uygulanmış yabancı müşavirlerin desteğini sağlamak suretiyle verilen görevi olumlu bir şekilde yerine getireceklerinden kimsenin şüphesi yoktu.

Oysa ki evdeki pazarlık çarşıya uymadı. Bu kadar büyük işlerin şerefini başkalarına bırakmayı kendisine yediremeyen, ünvan peşinde olmaktan gayrı birtakım başka amaçlar peşinde de oldukları gözüken bazı kimseler Etibank ile bu işte ortak olmayı -hem de kârlı hanelerde, fakat sorumluluk veya başarısızlık getirebilecek yönlerde değil- akıllarına koymuşlardı.

İşin içyüzü

Geçen aylarda birgün, Bakanlıklardaki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sütunlarla süslü binasında, Mehmet Turgutun oturduğu odada hummalı bir hazırlık göze çarpıyordu Aslında bu, birtakım çalışmaların sona erdiğini gösteriyordu Oysa ki olayın hikâyesi Oldukça eskilere, Mehmet Turgutun Bakan okluğu tarihlere uzanıyordu. O sıralarda kendisini tebrike gelen eski dostlarına -bunlar Turgutun eskiden bir ara çalıştığı EİE idaresinin başındakilerdi- "verimli ve müşterek çalışmalar yapmayı arzu ettiğini" bizzat Bakan bildirmişti. Anlaşılan Mehmet Turgut, EİE'de alelade sıra mühendisi olarak çalıştığı zamanları hasretle anmaktaydı!

Bakanın vaadinin kokusu bir-iki ay geçmeden ortaya çıktı. Elektrik Etüdün bu eski gediklisi, Bakanlığının teşkilâtı içersindeki birçok daireler arasında, en fasla ona vefa gösterdi. Bunu Keban dolayısiyle görev dağıtımı yapılırken belli etti. Böyle büyük bir yatırımın daha finansmanı bile kesinlikle sağlanmadığı, bu konuda özellikle Washington'da hâlâ müzakerelere devam edildiği için orada çoğu türk mühendislerden kurulu çeşitli heyetler çalışmaktaydı. Bu arada Elektrik Etüdün, Etibankın, Devlet Su İşlerinin hattâ Maliyenin temsilcileri vardı, Turgut başlangıçta EİE'nin temsilcisi olan Turgut Özalı diğerlerinin üzerinde bir yetkiyle donatmayı denedi. Meselâ Devlet Su İşlerinin Keban Barajı ve santralı konusunda temaslar yapan temsilcisine rağmen ona inşaat işlerinde de temas yetkisi vermesini Genel Müdür Neşet Akmandora emretti. Akmandor yazılı emir istedi. Bakan bundan kaçınınca, Genel Müdür de yerinde bir medenî cesaret göstererek isteği reddetti. Hattâ bu yüzden Akmandorun bir ara istifa ettiği bile yayıldıysa da sonradan bunun aslı çıkmadı. Devlet Su İşleri vartayı atlatmayı başarmıştı.

"Darısı ötekilerin başına" derken, Etiibank gereken direnmeyi gösteremedi. Bunun türlü sebepleri yanında, Ge-

Turgut gazetecilerle
Abesi müdafaa

nel Müdür Tahsin Yalabıkın "eski Bakan zamanında tâyin edilmiş" olması ve bu yüzden fazla ısrar karşısında Bakana gerektiği şekilde karşı koyamamış olması sebep olarak gösterilmektedir.

Olay haftanın başında duyulunca özellikle Etibankın genç ve istidatlı mühendislerini, teknisyenlerini yakından tanıyanları pek üzdü. Bu, aslında türk mühendisine ve türk teknisyenine indirilmiş bir darbeydi, "aşağılık duygusu"nun tam anlamıyla örneğiydi. Enerji Bakanı tarafından desteklenerek Etibankın hava hattı işlerine burnunu sokan EİE Genel Müdür yardımcısı Turgut Özalın tutumu sayesinde Kebanın hava hatları da, projesinde olduğu gibi, amerikan firmalarının kayıtsız şartsız kontroluna veriliyor, üstelik bu amaçla evvelce Kebanın projelerini yapmış olan -bu arada birçok hataları türk mühendisler tarafından ortaya çıkarılıp halk oyuna açıklanmış bulunan- EBASCO firması desteklenmek isteniyordu. Talihin bir lûtfu olarak Amerikan Yardım Kurulu AID bu sefer EBASCO'nun yetkisizliğini, böyle işlerde ihtisası bulunmadığını ileri sürdü. Böylece EÎE temsilcisinin canciğer kardeşi haline gelmiş bir firmanın işi alması, Etibankın tamamen ortadan Silinmek durumuna düşmesi önlendiyse de, "Amerikalılar projelerin bir müşavir firmaya yaptırılmasında ısrar ediyorlar" şeklinde uçurduğu balonla Turgut Özal işlerin bir yabancı firmaya verilmesinde diretti.

Olayın sonuçları

Etibankta geçen hafta Konuşulanlar Amerikada yapılan mukavelenin sonunda ne olacağı, işlerin nasıl düzeltileceğiydi Etibank böyle kendi adına yapılan mukavelelerden, yabancı firmaların hesaplarına göre inşa edilen hatlar yüzünden çok çekmişti, fille tutulur örnekler hâlâ ortada durup dururken, yabancı müşavir firmaların maliyeti yükseltici tutumları, memleket ekonomisine, hele bir "iktisadî kurum" niteliğinde olan Etibankın kesesine verecekleri zarar meydandayken, on yıl önce denenmiş, iktidarlar bile devirmiş metodlara tekrar gidilerek "yağma Hasanın böreği" kabilinden harcamalara girişilmesi Etibankta herkesin, hele mesleğinin âşığı genç mühendislerin asla affedemedikleri sakat bir tutum olarak ortadaydı.

Ama Mehmet Turgut gibi "petrol konusunda hiçbir fikri bulunmayan" enerji konusundaki ihtisası ise Elektrik İşleri Etüd İdaresinden tanıdığı birkaç yakın "ideal arkadaşı"nı Bakanlıkta önemli mevkilere getirmekten öteye geçemeyen bir zatın Bakan olduğu bir devrede Keban barajının da ancak Türkiyenin yabancı devletlere olan borçlarının daha çoğalmasına, buna karşılık yapılacak yatırımların veriminin düşmesine yol açacak yönde inşa edilmesinden başka birşey beklenebilir mi? Zaten Mehmet Turgut da Petrol Kanunu münasebetiyle halk oyu önünde "yabancı sermayenin koruyucusu" rolünü benimsememiş midir?

Vietnam

Yürüyen paşa

Bir yıldan fazla bir süredir Başkan Johnson'ın Saygondaki temsilciliğini yapan eski Amerikan Genelkurmay Başkanı General Maxwell Taylor, bütün dünyada sürpriz yaratan bir davranışla, geride bıraktığımız haftanın sonlarında bu görevinden ayrılmak istediğini bildirdi ve Başkan Johnson da, gene bütün dünyada sürpriz yaratan bir davranışla, Taylor'ın bu isteğini kabul ederek, yıldırım hızıyla, Kennedy'nin Güney Vietnam elçisi Henry Cabot Lodge'u yeniden bu göreve getirdiğini açıkladı. Bütün bunlar o kadar kısa bir süre içinde oldu ki, hiç kimse, şöyle bir toparlanamadan bunları hangi anlama yormak gerektiğini kestiremezdi.

Beyaz Saraydan yapılan açıklamalara İnanmak gerekirse, General Taylar Saygon Büyük Elçiliğini kabul ederken bu görevden bir yıl sonra ayrılacağını zaten Başkan Johnson'a bildirmişti. Bu bakımdan, bu istifanın ge risinde başka nedenler aramaya hiç lüzum yoktu, üstelik, Beyaz Saray bu istifayı büyük bir isteksizlikle, üzüntüyle kabul etmek zorunda kalmıştı. Oysa, Moskovaya bakılırsa, durum bunun tamamen tersiydi. Maxwell Taylorın Saygon Büyük Elçiliğinden geri alınması, Birleşik Amerikanın Vietnam da izlediği şiddet politikasının İflâsından başka birşey değildi.

Aslında, tarafsız bir gözle bakılınca, Başkan Johnson'ın Vietnamda izlediği şiddet politikasının çoktan iflâs ettiğini görmemeye imkân yoktur. Fakat General Taylor'ın geri alınması bu politikanın sonu olacak mı, yoksa olmayacak mı, burası kesinlikle belli değildir. Gerçi Başkan Kennedy tarafından Saygona gönderildikten sonra 1964 seçimlerine Cumhuriyetçi Partiden katılmak üzere Birleşik Amerikaya dönen Cabot Lodge'un yeniden Saygona atanman, bütün dünyaya iyimser olmak ümidini vermektedir. Gerçekten, amerikan ölçülerine göre ileri düşünceli sayılabilecek bir politikacı olan Lodge, şimdiye kadar, Vietnam çıkmazından askeri değil, ekonomik ve sosyal tedbirlerle kurtulunacağını savunmuştur.

İki ucu kirli değnek

General Taylorin Saygondan ayrılması, Vietnam savaşının bir dönüm noktasına geldiği sıraya rastlamaktadır. Bir süredir başlayan muson yağmurlarıyla beraber, Vietkong da Güney Vietnamın başlıca merkezlerini ele geçirmek için büyük bir harekete geçmiş bulunmaktadır. Tarafsız gözlemciler, bu hareketin başarıyla gelişmekte olduğunu ve bazı büyük şehirler hariç, ülkenin bütün bütüne Vietkong deneti altına girdiğini bildirmektedirler. O kadar ki, bu büyük şehirlerle Saygon arasında kara yolundan bağın ti kurmak mümkün değildir.

Öteyandan, Hanoiden gelen haberlere bakılırsa, Sovyetlerin Kuzey Vietnam başkenti yakınlarında kurmakta oldukları iki uçaksavar füze üssü şu günlerde tamamlanmak Üzeredir. Bu

Henry Cabot Lodge

Ilımlı imiş!.,

üsler bir kere tamamlandıktan sonra, Birleşik Amerika, eğer savaşı nerede duracağı belli olmayan Ur biçimde genişletmek istemiyorsa, Kuzey Vietnama yapılan hava akınları konusunda yeni kararlar almak zorundadır. Şimdiye kadarki davranışlarından, Hanoill yöneticilerin, zaten kuruluş halinde olan ekonomilerinin yıkılman pahasına da olsa, iki Vietnamın birleştirildiğini görmek istedikten! anlaşılıyor. Hele bir de Sovyetler Birliğini kendi yanlarına çekebilirlerle, o zaman Birleşik Amerika karşısında daha da kuvvetli olacaklardır.

Acaba, uzun tecrübelerden sonra, Birleşik Amerika Vietnamda komünizmi kesin yenilgiye uğratamıyacağini anlamış mıdır? Komünizme karşı savaş alanı olarak seçilen bir ülkenin, herşeyden önce, siyasal ve ekonomik istikrara kavuşmuş bir ülke olması gerekir. Hele bu savaş silâhlarla yapılıyorsa, o zaman kuvvetli ve düzgün bir milli orduya da ihtiyaç vardır. Oysa güney Vietnamda bunların hiçbiri yoktur. Diemin düşürüldüğü günden buyana Saygonda istikrarlı bir hükümet bile kurulamamıştır. Orduya gelince, cephede savaşan askerler hergün birer, ikişer Vietkong safi arma katılırken, Güney Vetnamlı kumandanlar da Saygonda günlük politikayla uğraşmaktan savaş alanlarına gitmek fırsatını bulamamaktadırlar. Durum böyle olunca, Birleşik Amerikanın yalnız başına yürütmeye çalıştığı bu savaşta başarı kazanma şansı ne kadar olabilir?

Amerikalı yöneticilerin Vietnamda şimdiye kadar bir yanlışlıklar çemberi içinde olduklarına şüphe yoktur. Fakat, gene şimdiye kadar, bu yanlışlığı kabul etmenin hem dünyada, hem de kendi ülkelerinde doğuracağı kötü sonuçlara katlanmak istemedikleri için, bu yanlışlığı kabul etmek cesaretini gös terememişlerdir. Vietnam savaşını Hanoiye, gerekirse Komünist Çine doğru genişletmenin şampiyonluğunu yapan Taylor'ın işbaşından uzaklaştırılması, acaba Başkan Johnson ve ekibinin Vietnamda gerçeklere dönüş politikası izlemeye başladıklarım gösteren ilk belirti midir? Bu soruyu olumlu cevaplandırmak için zaman henüz çok erkendir. Fakat eğer ayni yolda ilerlemeyi düşünseydi. Başkan Johnson herhalde nehrin ortasında at değiştirmeye kalkışmazdı, öyle umulur ki Cabot Lodge'ın Saygona dönüşü hem amerikan politikasını yumuşatacak, hem de Vietkongu görüşme masasına yaklaştıran bir etken olacaktır.

Cezayir

Kral öldü, yaşasın kral!

Şimdiye kadar hep perde gerisinde kalmak istemesine rağmen, Albay Bumedyen nihayet geçen hafta cezayirde kurulan yeni yönetimin liderliğini yüklenmek zorunda kalmıştır. Zaten başka türlü olması da beklenemezdi. Çünkü, Ferhad Albbas ve Khider gibi eskilerin dönüşü konusunda dolaşan söylentiler ne olursa olsun, kişilik sahibi hiçbir sivil politikacı si-

lâhların gölgesinde işbaşına geçmek ve orada kalmak istememiştir, öteyandan, darbeyi yapanlar ne kadar kollektif yönetim taraflısı olurlarsa olsunlar, halkın karşısına tanınmış ve kudretli bir lider çıkarmak zorundaydılar. Bu bakımdan, Albay Bumedyenin nihayet Cezayirin yeni lideri olarak belirmesi işlerin tabiatına da uygun bir olaydır.

Geçen hafta Cezayirden gelen bütün haberler, Bumedyen liderliğinde kurulan yeni yönetimin dıştan çok içe dönük bir rejim olacağını göstermektedir. Anlaşılan, ilk iş olarak, 1963 Anayasasının iktidarı tek elde toplayan ye keyfi yönetime imkân veren maddeleri değiştirilecektir. Ekonomik düzende /büyük değişiklikler beklenmehmektedir. Cezayir bir sosyalist ülke olamaya devam edecektir. Fakat bu sosyalizmin dogmalardan çok Cezayirin gerçeklerine uygun bir sosyalizm olacağı söylenmektedir. Herhalde, ekonomik durum önümüzdeki günlerde yeni Cezayir yöneticilerini en çok uğraştıran konu olacaktır.

Dış politikaya gelince, Cezayirin tarafsızlık politikasından ayrılması beklenmemelidir. Fakat iç güçlüklerini gidermedikçe. Bumedyenin Ben Bella gibi üçüncü dünya liderliği hülyalarına kapılacağı sanılmamaktadır. Öteyandan fransız basınında çıkan yazılara bakılırsa, yeni Cezayir lideri, Albay Nasırla da yakın bağıntılar kurmak niyetinde değildir.

ingiltere

Bir polis hikâyesi

Bundan aşağı yukarı tam iki yıl önce, 1963 Ağustosunda, Glasgowdan Londraya giden posta treninin başına öyle bir şey geldi ki, buna bütün dünya hayretler içinde kaldı. Dünyada en iyi korunan trenlerden biri olarak bilinen bu posta treni, en az onbeş kişilik bir çete tarafından, hem de güpegündüz soyuldu. Trenden çalınan para ile kıymetli maddelerin değeri 10 milyon lirayı aşıyordu. Polis soygundan sonra yaptığı uzun araştırmalar sonucu, paranın yarısını bile bulup çıkaramadı, soyguncuların ancak onikisihi yakalayabildi ve soygunu hazırlayanların başı olarak tesbit edilen dört kişiyi de, bütün dünya polisinin işbirliğine rağmen, ele geçiremedi.

İşler burada kalsaydı, hazinenin uğradığı büyük zarara rağmen, polis görevlileri ümitsiz araştırmalarını sürdürüp gitseler bile, İngiliz kamuoyu soygunu çoktan unuturdu. Fakat aksilige bakın ki, işler burada kalmadı. Soygunun üzerinden bir yıl geçtikten sonra, geçen Ağustos ayında, çetenin en azılı ortaklarından biri olarak bilinen ve yapılan yargılama sonunda 30 yıla mahkûm edilen Charles Frederlok Wilson adındaki genç, Birmingham yakınlarında bulunan ve İngilterenin en iyi korunan hapishanelerinden biri olan Winson Green hapishanesinden sırra kadem bastı. Doğrusu buna pek sırra kadem basmak da denemezdi ya.. Hapishanenin dış duvarını tırmanan üç maskeli adam bir gardiyanı bayılttıktan sonra binaya girdiler ve ellerindeki maymuncuklarla Wilson'ın hücresini açtıktan sonra onu da alıp gel-, dikleri gibi ortadan kayboldular. Yapılan bütün araştırmalara rağmen, polis ne Wilsonı ne de onu kaçıranları bulabildi.

Bir ingiliz polisi vazife başında

Atı alan Üskdarı geçti

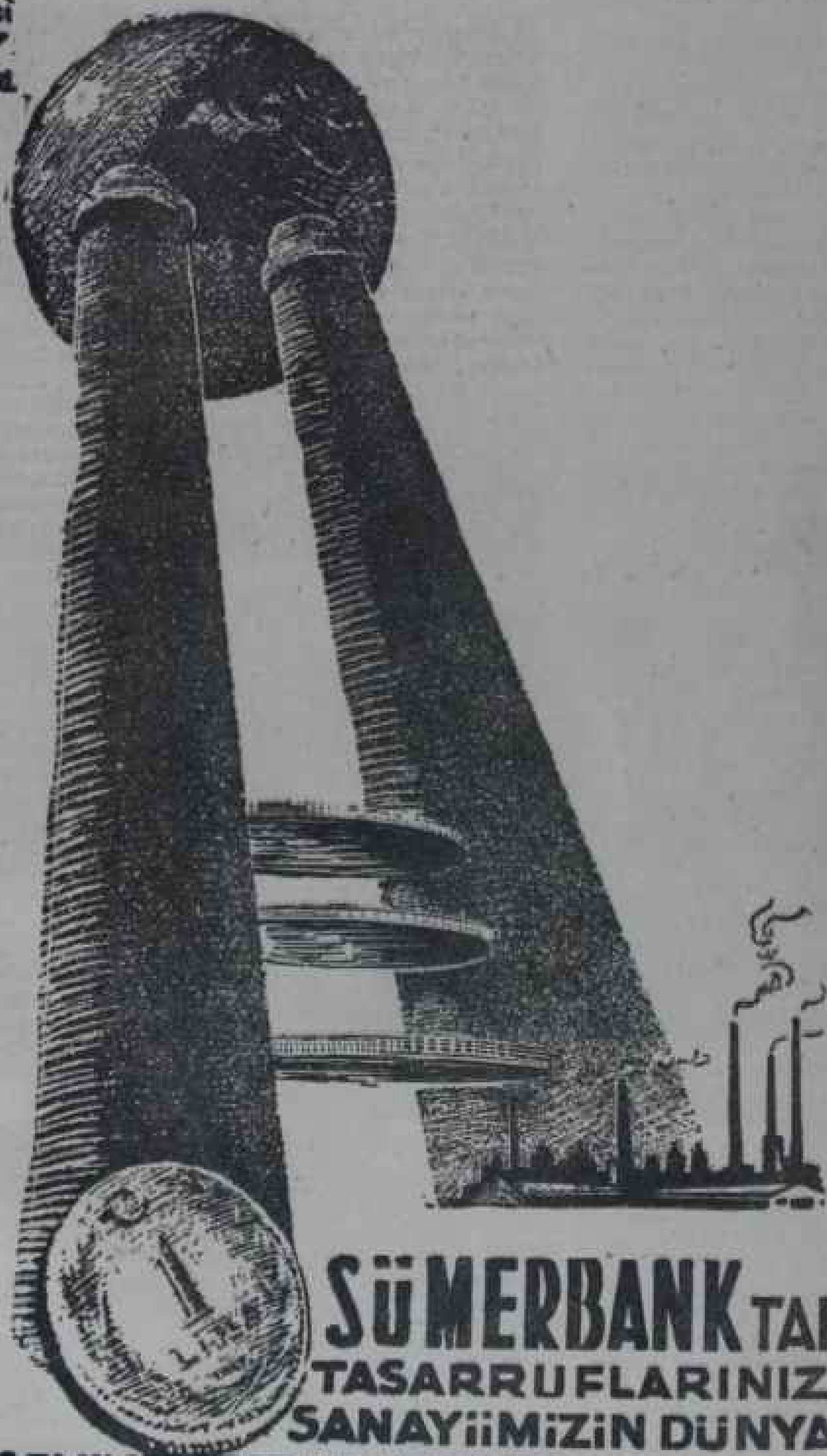
Anlaşılan, soyguncular kendilerini pek unutturmak istemiyor olmalılar ki, geçen hafta yeniden ingiliz gazetelerinin manşetlerine yükseldiler.

James Bond'a taş çıkartanlar

Gerçekten, geçen Perşembe günü, güney Londradaki Wandsworth hapishanesinin duvarları altında bir mobilya kamyonu durduğu zaman, gardiyanlar da dahil, hiç kimse bu kamyonun oraya ingiliz polisine kötü bir oyun oynamak için getirildiğini düşünemezdi. Nitekim böyle düşünen bir kimse çıkmadı da.. Tesadüfe bakınız, bütün mahkûmlar o sırada kamyonun durduğu duvarın arkasında günlük istirahate çekilmişlerdi .İşte, göz açıp kapayıncaya kadar, bu mahkûmların dört tanesi nereden ellerine geçirdikleri bilinmeyen bir ipi duvara fırlatarak hemen sokağa atladılar ve kamyona bindikleri gibi gözden kayboldular. Peşlerine düşen polisler, mobilya kamyonunun hapishaneden birkaç mil ötede, bomboş, bir yolun kenarında bırakılmış buldular.

Eğer Wandsworth hapishanesinden kaçan dört mahkûm olağan suçlulardan olsalardı, bu olay belki bu kadar dikkatleri çekmezdi. Fakat kaçanlardan bir tanesi 1963 Ağustosunda yapılan posta treni soyguncularının ele geçen ikinci azüısıydı. Tıpkı Wilson gibi 30 yıla mahkûm olan Ronald Arthur Briggs, arkadaşından bir yıl sonra, hürriyeti seçiyordu.

Bu olay duyulur duyulmaz İngilterede çeşitli tepkiler doğdu. Polis görevlileri, yayınladıkları bildirilerle, halka bu haydutları görseler bile yakalamaya kalkışmamalarını, aksi halde hayatlarının tehlikeye girebileceğini duyurmaya çalıştılar. Muhafazakâr muhalefet, Avam Kamarasında Adalet Bakanını istifaya davet etti. Alaycı gazeteler de, ingilizlere has soğuk ve ince esprilerle, gelecek yıl kaçma sırasının soyguncularından hangisinde olduğunu kestirmeye çalıştılar.

SÜMERBANK TAKİ
TASARRUFLARINIZ-
SANAYİİMİZİN DÜNYA-
SEVİYESİNE ULAŞMASI İÇİN EKSİK-
BASAMAKLARI TAMAMLAYACAKTIR

SOSYAL HAYAT

Dernekler

Ankarada bir çalışma kampı

Genç adam, önündeki dosyayı karıştırdı, bir plân çıkararak AKİS muhabirine uzattı ve konuşmağa başladı:

"— İşte Mamakta, Hüseyingazi mahallesi, Bahçeleriçi ve Karaağacı içine alacak olan 2000 metre uzunluğundaki kanalizasyonun projesi. Derneğimiz bu işi, amacına uygun şekilde, halka yardımcı olarak ve halkı kendi ihtiyaçları için çalışmaya teşvik ederek başaracaktır. Bunun için bir ay devam edecek olan bir çalışma kampı açıyoruz. Kampa 18 yaşını bitirmiş kampçıların Ankara ve çevresindeki tarihî yerleri, turistik yerleri görmeleri sağlanacaktır. Türkiye' Çalıştırma Kamplarını Teşvik Derneği, Türkiye Sosyal Hizmet ve Araştırma Derneğinin Ankarada açtığı bu kampa 15 misafir kampçı gönderecek, bunlar, 30 kişilik kadroya ek olarak, on gün süre ile gönüllü çalışmalarına katılacaklardır. 3 Ağustosta başlayıp Eylül başında bitecek olan kampa Ankaradan gönüllüler de katılabileceklerdir. Türkiye Sosyal Hizmet ve Araştırma Demeği kamp masraflarını karşılayacak, çizdirdiği projenin tahakkuk etmesine çalışacaktır. Bunun için herşeyden önce

Doğumevinde spiral taktırmak için sıra bekleyen kadınlar

Çok çocuğa paydos!

kız ve erkek lise ve üniversite öğrencileri katılacaktır. Bir ay süre ile biz 30 öğrenciye yatacak yer, yiyecek ve çalışma araçları sağlıyacağız. Kampın lideri bu yıl Sosyal Hizmetler Akademisini bitiren ve Amerikada kamplarda ihtisas çalışmaları yapan kız arkadaşımız Erkin Besindir. Kampçılar halkla beraber kanalizasyon çalışmalarına katılacaklar, cumartesi ve pazar günleri halkın işte olmadığı zamandan faydalanmak için tatil yapmıyacaklardır. Buna mukabil, hafta arası tatilinde, kendileri için ayrıca gezi programlan hazırlanacak ve Anadoludan veya dış memleketlerden gelen mahallin halkı ve muhtarları, güzelleştirme dernekleri ve Karaağaç İlkokulu Müdürü Mahmut Kelecioğlu ile işbirliği yapmış, tam bir anlaşmaya varmıştır. Zaten, toplum kalkınmasına yardıma bir faaliyette bulunmak isteyen Derneğe kanalizasyon ihtiyacını halk bildirmiş ve kanalizasyon projesi de böylece doğmuştur. Bundan sonra Dernek, Vilâyet ve Belediyeye başvurmuş, yardımlarını sağlamıştır. Ankara Belediyesi, kanalizasyon yapılırken yetkili iki uzmanını nezarete memur edecek ve kanalizasyon için gerekli büzleri verecektir. Proje 60 bin liralık bir projedir ve yardımlarla, halkın, öğrencilerin iş gücü ile 20 bin liraya mal olacaktır. Kampçılar Karaağaç İlkokulunda kalacaklar, yatacak yerleri, ranzalar, malzeme 28. Tümen tarafından sağlanacaktır. 28. Tümen, kampçıların, Dernek tarafından ödenecek olan Ücret mukabili öğle yemeklerini de sağlıyacak, akşam yemeklerini ise kampçılar kendileri, Tümenin imkânlarından faydalanarak hazırlıyacaklardır. Kampçıların sigorta işini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı deruhte etmiştir."

Derneğin amacı

Olay Yenişehirde, Atatürk Bulvarında. Türkiye Sosyal Hizmet ve Araştırma Derneğinin toplandığı Ökmen Apartımanının 10 numaralı dairesinde geçti. Konuşan genç, Derneğin Çalışma Kampları Proje Komitesi Başkanı Yaşar Atakam idi. Kız - erkek birçok genç, masa başında toplanmış, Mamak kanalizasyon projesi üzerinde konuşuyorlardı. Demek, Mamağı pilot bölge olarak seçmişti.

Atakam, dosyasından daha birçok belge çıkardı. Kampçılar için günlük yemeklerin kalori hesapları, sigorta muamelesi, kampçıların toplanmasına ait proje vesaire muntazam şekilde hazırlanmıştı. Bunların hepsini bir bir AKİS muhabirine gösterdikten sonra:

"— Kampın bütün hazırlığı bize ait. Kampçıları yerlerine' teslim ettikten sonra görev kamp liderine devredilir" diye sözlerini tamamladı.

Sarışın bir genç kız, Vildan Günalp ise amaçlarını şöyle anlattı:

"— 1960 yılında kurulan derneğimizin amacı, memleketteki bütün imkânları kullanıp, bütün güçleri harekete getirerek, toplum kalkınmasını, halkın kendi çabasını da katarak, başarmaktır. İstek ve inanç en büyük sermayedir. Biz elbette ki bütün Türkiyenin kalkınmasını sağlıyacak değiliz ama, her yerde, çalışma sistemi ku racak bir pilot bölge seçeceğiz ve halkı toplum kalkınması için, bütün imkanlardan faydalanarak ve kendi kendisine inanarak çalışmaya yönelteceğiz. Gençlik ve aydınlar bugün bir kanalizasyon başında, yarın bir okul inşasında toplanacak, elele verecek, beraber çalışacaktır."

Doğum

Onüçüncü çocuk

Ufak tefek yapılı, esmer kadın içini çekti ve kendisini merakla dinleyen bîr başka kadına, yanık bir sesle:

"— Otuzüç yaşımdayım. Oniki çocuk doğurdum. Onüçüncüye hamileyim. Yedisi hayatta. Okutamıyoruz, yediremiyoruz, içiremiyoruz. Bir çare-

Kadınlar Meclise Girmeli

Üniversiteli Kadınlar Derneği Ankara Şubesi, bir süre önce bir bildiri yayınlıyarak, bütün siyasi partilere başvurdu ve yoklamalarda, mümkün mertebe fazla kadın adaya yer verilmesini istedi. Doç. Dr. Nermin Abadanım başkanlığındaki Dernek, kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisine girmesini kadının sosyal ve kişisel dâvalarını daha iyi savunabilmesi için şart görmektedir, ama bunu feminist bir görüşten çek memleket kalkınması yönünden değerlendirmektedir.

Gerçekten, memleketin ekonomik ve sosyal kalkınmasını amaç olarak benimsemiş olan 1961 Anayasası bu konuda, kadına ve erkeğe, fark gözetmeksizin eşit haklar vermiştir ve bunun tabii bir sonucu olarak da gine kadın - erkek farkı gözetmeksizin, her vatandaştan eşit hizmet ve sorumluluk beklemektedir.

Halbuki Türkiyede kadın, büyük çoğunluğu ile halen okur - yazar değildir ve özellikle torun alanında en büyük çalışma gücünü temsil ettiği halde, haklarından habersiz, adeta sosyal hayatın dışında yaşamakta, sömürülmekte, ezilmekte, geleneksel zincirlerle bağlı bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak da anne ve kadın olarak, toptanı kalkınmasında yeterli olamamaktadır. Toplumumuz, kendisini fileri memleketlerdeki uygarlık seviyesine ulaştıracak olan başlıca faktörlerden bir tanesinden, kadın faktörünün böylece yoksun bulunmaktadır. Çünkü o, sosyal hayattaki önemli rolünü yerine getirememekte, çocuğunun eğitiminde kendisinden bekleneni verememektedir. Halbuki bilini, bugün ana kucağında geçen çağı en etkili bir okul çağı olarak kabul etmiştir. İnsanoğlunun 1 numaralı öğretmeni annesidir ve bir annenin bir çocuğa verdiğini değme profesörler verememektedir.

Zaten memleketimizde, yabancı uzmanların yaptıkları toplum kalkınması araştırmalarında "kadının sosyal durumu" daima en büyük engel olarak meydana çıkmıştır. Son olarak, Türkiyenin sosyal gelişimi konusunda 8 bin köyde örnekleme usulü araştırma yapan amerikalı uzmanlar da, hemen her konunun sonunda, raporlarında şu özeti vermişlerdir: "Türkiyede kadının modern hayatın içine yeteri kadar girememesi Türkiyenin kalkınmasını köstekleyici başlıca faktördür."

Ama durum yabancı uzmanların gördüğü kadar cesaret kırıcı değildir. Çünkü Türkiyede kadının, sosyal hayatın dışında, kalışı tamamiyle sunidir. Aslında, hiçbir toplamda kadın, türk tadını kadar toplum sorumluluklarına katılmamıştır. Tarlasında, evinde, savaşta ve barışta kadın, memleketin direği olmuştur, örtünmesi, kapanması, insandan kaçması öylesine uydurmadır ki evinde, köyünde serbest dolaşır da, şehre geldiğinde, otobüsten inince kullanmak üzere yanında örtü taşır!

İşte Üniversiteli Kadınlar Derneği bütün bu dertleri;' dile getirmek, kadınların ve çocukların haklarını yasalarla daha iyi savunabilmek için çok sayıda kadının Türkiye Büyük Millet Meclisine girmesini istemektedir. Bu kadınlar araştırmacılarla, bilim adamlarıyla, aydın kadın teşekkülleriyle işbirliği yaptıkları takdirde Türkiyedeki "kadın dâvası"nı halletmek mümkün olacaktır.

Yalnız, siyasî partilerin merkez kontenjanlarından Meclise girecek birkaç kadınla yetinmek büyük hata olur. Siyasî partilerin, kendi saflarında yıllarca çalışmış politikacı kadınları desteklemeleri, yoklamalarda bu kadın ları, her zaman olduğu gibi, post kavgasına düşerek, kenara itmemeleri lâzımdır. Kadınlar, rakı masası veya kulis anlaşmalarında yeterli olmıyabilirler. Ama listelerde muhakkak yer almalıdırlar. Bu, sembolik olmaktan çok ötede, toplum dâvamızla ilgili bir meseledir.

Jale CANDAN

sini arıyoruz" dedi.

Kendisini büyük bir dikkatle, şefkatle dinleyen gözlüklü kadın da büyük bir çaresizlik içinde içini çekti ve:

"— Bu onüçüncü çocuğa yapılacak bir şey? yok. Onu da doğuracaksın, ama ondan sonra istersen artık çocuk doğurmazsın. Doğumevine gelirsen, istediğin zaman çocuk doğurup doğurmamak için gerekli tedbirleri öğretiriz" diye cevap verdi.

Olay, bitirdiğimiz haftanın sonunda Cumartesi günü Ankarada, Yenidoğanda, Hürriyet mahallesinin Eskişehir sokağının başındaki kahvede geç ti. Onüçüncü çocuğunu bekliyen kadının adı Şefika Görge idi. Üniversiteli Kadınlar Derneği üyelerinin kahve de yaptıkları Aile Plânlaması sohbetini duyunca, derdine çare aramaya gelmişti.

O gün, Yenidoğandaki kahveye, derdine çare aramaya giden kadın yalnızca Şefika Gorgedeh ibaret değildi. Elleri, kucakları ve hattâ ayni zamanda karınları çocuklu kadınlar, Üniversiteli kadınlara dert yanmaya koşmuşlardı. Bunlardan bir başkası Sultan, bir başkası ismini söylemekten çekinen körpecik bîr gelindi.

Şefika Görgeye cevap veren Ankara Doğumevi mütehassıslarından Dr. Şefika Ataman, aile plânlamasına tâbi olmak isteyen kadınlara yol gösteriyor, Doğumevinde denemesi yapılan plâstik spiralleri tanıtıyor, bunlar ve haplar hakkında bilgi veriyor, kadınlar nefes almadan dinliyorlardı. Yalnız, kanunun, çocuk teşekkül ettikten sonra düşürmeyi yasak etmesi birçoklarını üzmüştü.

Üzüntünün nedeni

Dr. Şefika Ataman, çocuk düşürme konusunda gayet açıktı. Teşekkül etmiş bir çocuğun düşürülmesinin bir cinayet teşkil edeceğini, aile plânlamasının bu yüzden önemli olduğunu ve çocuk olmadan, tedbirin herşeyi hal ledeceğini anlatıyor, özellikle gayrifennî düşürme teşebbüsleri üzerinde durarak bunların doğuracağı felâketi belirtiyordu. Bu arada bir hikâye, dinleyicileri çok etkilemişti. Dr. Ataman o gün kahveye iki arkadaşı ile beraber gelmek istediğini, fakat bunların âcil ikî vaka yüzünden hastahaneyi terkedemediklerini söyledi. İki kadın, kibrit çöpü ile çocuk düşürmeye teşebbüs etmişti. Bunlardan biri, ölüm halinde idi. Öbürü en azından sakat kalacak, bir daha istese de çocuk sahibi olamayacaktı. Halbuki aile plânlamasına tâbi olanlar hem istedikleri zaman çocuk yapmamak, hem de istedikleri. zaman çocuk yapmak imkânına sânip idiler.

Dr. Atamana yardımcı olan bir başka kadın da Fatma Altay idi. Fatma Altay altı çocuk sahibi idi Geçen hafta Üniversiteli kadınların ayni konudaki sohbetlerine şahit olduktan sonra Doğumevine başvurmuş ve spiral koydurtmuştu. Altı çocuk, iyi yetiştirildiği takdirde, kendisine de, vatana da yeterdi. Ama Fatma Altay "körpe çocukları seviyordu". Bunları büyütünce, kocasının işi iyi giderse, bir tane de yaşlılık için doğuracaktı.

Dr. Ataman, grupları dolaşıp spiral ler ve haplar hakkında bilgi verirken. Üniversiteli Kadınlar Derneği Başkanı Doç. Dr. Nermin Abadan da, diğer üyeleri dinleyicilere tanıtıyor ve aile plânlamasının gerçek mânâsını açık bir dille anlatıyordu. Üniversiteli kadınlar bir yandan da kahvenin güzel çayını, beraberlerinde getirdikleri bisküvilerle birlikte, dinleyicilere ikram ediyorlar, aralarında çok kadınca konuşuyorlardı.

Tüli'den haberler

Dervişin fikri ve zikri

Geride bıraktığımız hafta içinde, İsviçreden bir ölüm haberi geldi. Eski Dışişleri' Bakanlarından Fatin Rüştü Zorlunun İsviçrede tedavi edilmekte olan eşi Emel Zorluyu kaybetmek dostlarını ve akrabalarını çok üzdü. Bu üzüntüler arasında gazetede çıkan bir ilân da Başkent sosyetesinde geniş yankılar yaptı. Ölülerin arkasından konuşulmaz ama, bu ilân yüzünden Emel Zorlunun arkasından çok konuşuldu. Çünkü ilânın garip, hattâ politik bir niteliği vardı. Bayan Zorlunun, 27 Mayıs 1960 da başına gelen olaylar yüzünden hastalandığı bildiriliyordu. İnsanlar bazı konuları istismar dönekten, herhalde, ölümde bile geri kalamıyorlar.

Emel Zorlunun arkasından çok şey söylenebilir. Uzun evliliği birçok üzüntülerle geçti. Kocasından ayrı yaşadığı yıllar, beraber yaşadıklarından daha çok. Bir aralık ayrılacakları, Fatin Rüştü Zorlunun Vesamet Kutlu ile evleneceği bile' söylendi. Bu söylenti gerçekleşmedi ama, Bayan Zorlu bir türlü, yalnızlıktan kurtulamadı. Dışişlerinin o zamanki kadrosu Emel Zorlunun yüzüne bile bakmıyor Vesamet Kutlunun çevresinde toplanıyordu. Resmî seyahatlerin hepsine Vesamet Kutlu eşlik ediyordu.

27 Mayıstan sonra da durum değişmedi, çok yakın dostlar bile Emel Zorlunun kapısını çalmadılar. Emel Zorlu en büyük ilgiyi, kapısını bekleyen Mehmetçiklerden gördü. MBK Hükümeti onu, yurt dışına tedaviye göndermekte hiç bir sakınca görmedi

Evet, Emel Zorlunun arkasından bütün bunlar konuşulabilir ama, eski bir hastalığı 27 Mayıs devrimine bağlamaktan bahsedilemez. Nitekim gazetedeki ilân pek çok çevrede iyi karşılanmadı. Fakat ne yaparsınız, dervişin fikri neyse zikri de o oluyor!

Eski Demokratlar eğleniyor

Son samanlarda eski Demokratlar partilerde, toplantılarda çok görünüyorlar. Geçende Malta Köşkünde verilen bir yemekte Çavuşoğlular, Şamanlar, Yardımcılar, Ulaşlar grupu çok neşeliydiler. Onları usun saman görmeyenler gözlerine inanamadılar. Eski devirde adı çok geçen kadınlar şıklıkları, güzellikleri neşeleriyle herkese meydan okur gibiydiler. Fenerbahçede Yardımcıların evinde verilen bir yemekte de eski Demokratlar çoğun luktaydı. Bir de Vedat Dicleli vardı, ama Diclelilerin bu çevrelerle dostluğu yeni değil. Bahçede, ayışığında verilen bu yemeğin en neşeli kadınları İhsan Çavuşoğlunun kızkardeşi Nazan Kapanlı ve Ankaralı Dana Noyandı. Bu güzel kadın da yazı İhsan Çavusoğlu ile birlikte geçiriyor. Dana Noyan aynı zamanda diş doktorudur. Mesleğini icra etse, hayranları dişlerini çektirmek için kuyruk olacaklar ama, o doktorluk yapmıyor, güzel türkü söylüyor.

Prenses Hanzadenin kızı Fazıla

Prenseslikten bıkmış

o kadar. Yardımcıların yemeğinde de bol bol türkü söyledi, hele yarı rumca, yarı türkçe söylediği bir türkü çok beğenildi.

Yardımcıların partisinin en hoş kadınlarından biri Kebuter Yardımcı idi. Prof. Mehmet Yardımcı, İstanbula seçim hazırlığı için gelmiş, yoklamalara gidecek. Geçen defa yenilgiye uğradığı için iyi çalışmak istiyor. Kebuter Yardımcıya sorarsanız, bu işten çok hoşlanmıyor. Zira ilk kocası da politikacıydı ve önce Yassıadaya, sonra Kayseriye taşınmaktan az çekmedi. Sonunda ayrılıp, bir doktor eşi olmak istedi ama. kaderinde politikacı eşi olmak varmış. Mehmet Yardımcıyı politikadan vazgeçiremiyor. Galiba Celâl Yardımcı da bu işi destekliyor. Eski Bakan, Tercüman gazetesindeki Pazar yazılarında politikanın her türlüsünü yapıyor ama bu, başka bir Yardımcının Meclise girmesine manı değil, ta bii!.

Sıra iç turizmde

Eski Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin Napolide. Başkonsolos İrfan Karasar île birlikte geçirdiği tatilden çok memnun döndü. Şimdi de iç turizmi destekliyor. Geçen hafta Ünyeye gitti, dostları arasında birkaç gür geçirdi. Feridun Cemal Erkinin Samsun yolculuğunu politik olarak yorumlayanlar, adaylığa bağlıyanlar da var. "Belki de Samsundan milletvekili olur" diyorlar ve soruyorlar: "Hangi partiden?"

Prensesler ve söylentiler

Prenses Hanzade, kızı Fazıla, oğlu Ahmet, Neslişah ve İkbal İstanbula geldiler. Yeniköy sahilleri fena halde dalgalanmağa başladı. Prensesler Boğaziçinin değişmez bir dekoru gibi, aynı yerde oturuyorlar, güneşleniyorlar, saçlarını peri kızları gibi -Hanzadenin nefis saçları var- döküyorlar, ara sıra partilere gidiyorlar, hanımefendi deryince irkiliyoriar, prenses deyince gülümsüyorlar, Bu, hiç değişmeyen bir tablo.. Sadece, tablonun gerisindeki söylentiler değişiyor. Söylentilere göre Hanzade, Kerim Hanın evlenmesine çok üzülüyormuş, Prenses Şehnazın yerine başka birini düşünüyormuş. Kızı Fazıla ise bu konularla hiç ilgili

KAN BAĞIŞI — Kızılay Derneği Genel Sekreteri Babür Ardahan, orda birliklerini ziyaret ederek, Kızılayın atlas şeref bayraklarım bizzat vermektedir.. Geniş bir ilgi toplayan bu ziyaretler, kan bağışında bulunan birliklere Kızüayin bir şükran nişanesi yerine geçmektedir. Biten hafta içinde Erzuruma giden Ardahan, yüzlerce şişe kan bağışında bulunan 3. Ordu birliklerine şükranlarını bildirmiş ve atlas bayrağı, Ordu Kumandanına bizzat takdim etmiştir. Müteakiben Erzurum Kan Merkezinde bir basın toplantısı yapan Genel Sekreter, Kızılayin çalışmaları üzerinde izahat vermiştir.

değilmiş, eski geleneklerden, prensesllikten uzak bir hayat yaşamak hasretiyle doluymuş.

İstanbulun yakışıklı bir doktorunun prenseslerle fazla ilgilenişi sosyetenin canını sıkıyormuş. Prens Ahmedin alfa-romeo arabasıyla Boğaz yollarında mekik dokuması Büyükadalı kızların ümidini kırıyormuş... Neler de neler, değil mi?

Kulislerden kahvelere

Serin Ankara akşamlarında, Meclis koridorlarının hararetli kulisleri Bulvar kahvelerinde yapılıyor. Bu kahvelerde her partiden her çeşit politikacıya rastlanıyor. Geçen akşamlardan bîrinde tabiî senatör Sami Küçük CHP Konya milletvekili Fakih Özlen, İstanbul senatörü Fikret Güldoğan, bağımsız milletvekili Orhan Apaydın ve bazı köy öğretmenleri memleket gerçeklerini tartışıyorlardı. Bu masanın hemen yanında da CHP'nin başka bir kanadının sözcüleri, Aydın Bolak ve Nurettin Özdemir oturuyordu. Biraz ötede ise CKMP'den Enver Kök, Hazım Dağlı ve arkadaşları... Politikacılar kendi aralarında konuşurlarken, etrafta konuşulanlara pek kulak vermiyorlar. Oysa bu konuşmalar çok enteresan. Hani duysalar, politikaya veda ederlerdi!.

Karadeniz rüzgârlarına karşı

Dışişleri Genel Sekreteri Haluk Bayülken bir yaş daha ihtiyarlamanın hüznünü Akçakocada, Karadeniz havası alarak unutmağa çalışıyor. Halûk Bayüken genç bir diplomat, nüfus kâğıdına eklenen yıllardan korkusu yok, fakat tatile ihtiyacı çok. Kaç yıldır izin almamış. İzin almak ne söz,bir bayram tatilini bile kullanmamış! Bakalım, Akçakoca tatilinden nasıl dönecek.

Bu yaz bütün diplomatlarımız iç turizmi desteklemeğe karar vermişler. Melih ve Güneş Akbil Erdeğe, Sadun ve Güneş Terem İzmire Narlıdereye, Yalçın ve Berin Kurtbay Çeşmeye, Halûk ve Lâle Kura Tuzlaya gidiyorlar. Kokteyl havasından bıkmışlar, biraz da köy ve kamp havası almak istiyorlar.

Paris yolcuları

Pariste NATO'da çalışan Enrem Apaydın bir fransız arkadaşıyla birlikte tatile geldi. Otomobille Alanya, Antalya. İzmir, Bodrum, Kuşadası, Çanakkaleyî kapsayan bir yolculuk yapacak, renkli filmler çekecek, Paristeki Türk Klübünde Türkiyeyi tanıtmak için hazırlıklara, başlıyacak.

Bugünlerde Paristen gelenlerden biri de Hıfzı Topuz. Topuz da Unesco'da çalışıyor ve tatillerini Türkiyede geçiriyor. Ama tatil havasında Unesco adına çalışmaktan da geri kalmıyor. Meselâ Temmuzun en sıcak günlerinde Boğazın, serinliğini bırakıp Ankaraya geldi. Siyasal Bilgiler Fakültesinde Unesco'nun kuracağı Gazetecilik Fakültesiyle ilgili çalışmalar yaptı. Bu fakülte önümüzdeki günlerde kuruluyor, müdürlüğüne de Prof. Fahir Armaoğlu geliyor.

Paris yolcularından üçüncüsü de Bülent Uşaklıgil ve eşi. Eski Elçi tatile değil, tabiî, temelli geldi Yalnız, kızını Pariste bıraktı. Emine Uşaklığil gazetecilik okuyor, bir yıl daha Pariste kalacak, sonra bizim yokuşun kadınları arasına katılacak.

Lady ve köpekleri

Gar Gazinosuna gelen Lady Chinchilla, akşamlan bir çok politikacıyı buraya topluyor. Ankaralılar bu aslı avusturyalı genç kadını daha önce de seyrettiler ama, anlaşılan, bıkmamışlar. Lady Chinchilla'nın soyunuşunda hiç bir değişiklik yok, yalnız köpekleri çoğalmış, İkiydiler, beş olmuşlar. Bunlar, hepsi birbirinden değerli köpekler, kimi 1500, kimi 1700 dolara... Hepsi Shakespeare'nin kahramanlarının adını taşıyor: Biri Hamlet, öteki Macbeth.. Shakespeare duysaydı tüyleri diken diken olurdu herhalde. Çünkü Hamlet, Macbeth'den gebe kalmış!...

Batılı anlamda işletmecilik

Son birkaç gün içinde Ankarada Dışkapı - Çankaya troleybüsüne binenler, içeride biletçi ve kontrol memuru göremeyince şaşırdılar. Daha sonra gözlerine ilişen bir pankart meraklarını bir dereceye kadar giderdi. Pankartta, "Bu troleybüste biletçi yoktur. Paso ve serbest kartlar muteber değildir. Sayın yolcuların lütfen kumbaraya 25 kuruş atmaları rica olunur" deniliyordu.

Batılı anlamda işletmeciliğe karar veren Ankara Belediyesinin bu uygulamasının ne sonuç vereceğini halk merakla beklemektedir.

Güneş Terem
Kokteylden bıkınca.,

(AKİS: 428)

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLÂMLARINIZ İÇİN HİZMETİNİZDEDİR

Genel Müdürlük
Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. [illegible]
İstanbul
Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telgraf adresi : BASINKURUMU

(Basın A: 8383 — 426)

3 AHBAB ÇAVUŞLAR

GÜR HALI SÜPÜRGESİ
HALINIZI OKŞAR GİBİ TEMİZLER

MİNİK HALI SÜPÜRGESİ
KENDİ KÜÇÜK, İŞİ BÜYÜK!

GÜR MEYVE PRESİ
HERŞEYİN DEĞİLSEDE ÇOK ŞEYİN SUYUNU ÇIKARIR

(AKİS: 429)

KİTAPLAR

BARABBAS VE CÜCE

Yazan Pör Lagerkvist, türkçeye çeviren Melih Cevdet Anday, Nobel Yayınlan İstanbul, 295 sayfa 10 lira.

Lagerkvist, isveçli bir yazardır. Türkiyede adı ilk defa duyulmaktadır. 1961 yılında Nobel Edebiyat ödülünü kazanmıştır. Barabbas ve Cüce adlı iki romanı dünyada büyült yankılar yapmıştır ama, Türkiyede adının duyulması için 1905 yılını beklemek gerekmiştir.

Gazetecilikten yayın hayatına geçmiş ve Nobel ödülü kazanmış bütün eserleri dilimize kazandırmak kararına varmış olan Oğuz Akçanın kurduğu Nobel yayınevi tarafından Sartre'ın Nobel kazanmış bir eserinden sonra yayınlanan Lagerkvist, kitabı türkçeleştiren Melih Cevdet Andayın verdiği bilgiye göre. 1891 yılında Güney İsveçte doğmuştur. Bir demiryolu memurunun oğludur. Lise öğrenimini bitirdikten sonra Avrupada gezilere çıkmış. Avrupa edebiyatını incelemiş, yurduna döndüğünde şiir ve tiyatro ile uğraşmıştır. Edebiyatın hemen bütün dallanın denemiş, deneme yazmış, eleştirme yapmıştır. Birinci Dünya Savaşı ve sonuçlan yazar üzerinde büyük etki yap mış, bir ara insanlıktan umudunu kesecek kadar kötümserliğe kapılmış, diktatörlüklere, savaş tahrikçilerine karşı geniş bir kampanya açmıştır.

Pör Lagerkvsit 1940 da İsveç Akademisine alınmış, 1941 de Goteborg Üniversitesi tarafından onursal doktor seçilmiş, 1951 de ise Nobel edebiyat ödülünü almıştır.

Yazar hakkında bütün bilgi bu kadardır.

Kitabın başında Melih Cevdet Andayın, kitabı İveççeden fransızcaya çeviren Lucien Maury'in ve bu tercümeye dair düşündüklerini yazan Andre Gide'in Barabbas ve Cüce hakkındaki görüşleri yer almaktadır.

Barabbas adlı romanın hikayesi şudur: Kudüste çarmıha gerilerek öldürülecek iki suçlu vardır. Bunlardan birinin suçu haydutluk ve insan öldürmek, diğerinin ise "ben tanrıyım" demektir. Romalı Vali Pilatus, bu iki suçlunun cezalandırılması gününün bir bayrama rastlaması dolayısıyla, suçlulardan birini bağışlayacaktır. İki suç lu da huzura getirilir. Vali suçlulardan birini seçmekte mütereddittir. Çok tan riya inanan bir insan olarak, iki suçlu arasında hiç bir fark görmemektedir. Tek tanrıya inanan Kudüslü müsaviler ise, Valiye, adam öldürücü ve haydut Barabbasın bağışlanmasını tavsiye etmekte, "Barabbası bağışla, öbürünü as" demektedirler, öbürü de bu işe rıza göstermekte, "Bırakın bu adamı, beni asın" demektedir. Dediği yapılır.

"Bırakın bu adamı, beni asın" diyen suçlu, İsadır. Kan içici Barabbas bağışlanır, özgürlüğüne kavuşur ama, artık eski Barabbas olamaz. Dünyası değişmiştir. Kendisine hayatının bağışlanmasını sağlayan asıl insanın İsa olduğunu bir türlü unutamaz. İsanın yolundan gitmeye başlar, onun müritleri arasına karışır. Ama Barabbas bu ilk hristlyanlarca da bir türlü kabul edilmez, hep itilir, hep horlanır, Barab bas Romaya gider. Roma hristiyanları arasında kendisine bir yer bulmak İster. Kimse onu kabul etmez. Derken hristiyanlar, romalıların zulmüne karşı ayaklanırlar, Romayı yakmaya kalkışırlar ve yakalanıp, İkişer İkişer zincirlenirler. Bu kafilenin en gerisinde tek başına zincirlenmiş bir insan vardır, yalnız ve mutsuz: Barabbas!.

Romalılar suçluları asarlar. Darağaçları ikişer ikişer ve yanyanadır. Bir tek Barabbasın darağacı bir kenarda ve yalnızdır. Barabbas ölümde bile yalnız kalmıştır!

Kitabın ikinci romanında konu daha başka bir devri içine almaktadır: Rönesans devrini. Cüce, anası babası belli olmayan bir zavallıdır. Birkaç liraya bir Rönesans sarayına satıldığını bilmektedir. Bir soytarı olarak herkesin alay konusudur, herkes onunla eğlenmektedir, kimse ona, onun iç dünyasına yakınlık göstermemektedir. Ama cüce, yalnızlığından mutludur, Prensin sırdaşıdır. Prens en gizli işlerini onunla konuşmakta, düşmanlarının kadehlerine onun vasıtasıyla zehir koydurmaktadır. Cüce, yaptığı bu işle gururludur. Prensin karısının, kızının odasında kocasını aldattığını söyler, Prensesin kamçılanarak ölümünü sağlar. Bunu yaparken, ölümlere sebep olurken de mutlu ve gururludur.

Saraya bir misafir gelmiştir, resimle uğraşmaktadır. Cücenin resmini yapmak ister. Bunun için de Cücenin soyunması gerekmektedir. Ama, Cüce direnir. O, yalnızlığını sevmekte, kendine ait şeyin sadece kendisine ait olmasını istemektedir. Hatırlı misafir, kaması ile onu çırılçıplak soyar ve resmini yapar. Cüce isyan içindedir, "Benim olanın sahibi ben olacağım, başka Kimse el süremez ona, kimse tecavüz edemez, benimdir o, başkasının değil" der. Cüce zindana atılır, zincire vurulur, ama mutludur. Büyük yalnızlığı ile başbaşa kalmıştır!

İşte Lagerkvistin Melih Cevdetin ka lemiyle türkçeleştirilmlş İki romanının hikâyesi budur. Melih Cevdet, iki romanı da büyük bir ustalık ve akıcılıkla dilimize kazandırmıştır. Belki türkçeleş tirmekte biraz fazlaca ileri gitmiş, henüz dilimize yerleşmemiş yeni kelimeleri fazlaca kullanmıştır ama, buna rağmen iki roman da büyük bir kolaylıkla okunmaktadır.

Lagerkvisti dilimize çeviren de, bu çeviriyi yayınlayan da Türkiyeye bir yeni görüş açısı, bir yeni dünya getirdikleri için ne kadar kutlansalar azdır.

İlhami SOYSAL

S İ N E M A

Türkiye

Ahret sualleri

"Karanlıkta Uyananlar" filmine karşı hazır.anan tertiplerin hikâyesi, filmin macerasının bunlarla bitmediği, yeni olaylara gebe olduğu bu sütunlarda (Bak: AKİS - Sayı 577 - 10 Temmuz 1965) geniş şekilde yer almıştı. Aynı tarihli günlük gazetelerdeki bir haber, bütün bunları sıcağı sıcağına doğrulamaktadır. Haber, Antalyanın AP'li milletvekillerinden birinin, Başbakan tarafından cevaplandırılması kaydıyla Meclis Başkanlığına bir soru önergesi vermesiyle ilgilidir. Yâni "Karanlıkta Uyananlar" filmi şimdi de Meclise getirilmiştir orada da tartışılacaktır. Ama hu tartışma bir gerçeği aydınlatmak için olmayacaktır. Çünkü ortada gizli bir durum, aydınlatılması sorunlu herhangi bir gerçek yoktur. AP'li milletvekilinin önergesinde yer alan sekiz maddelik soruların hepsini yerli sinema haberlerini, aktüalitesini izliyen herhangi bir sinema meraklısı kolaylıkla cevaplandırabilir, cevaplandırdıktan sonra da, "'bunlar da soru mu yâni?" diye şaşar. Sinema meraklısı seyirciler bunu yapabildikteri sonra, konuyu enine boyuna incelemiş olması gereken sinema heveslisi milletvekilinin bu soruların cevabını haydi haydi vermesi ve bunlardan birşey çıkmıyacağını yine haydi haydi bilmesi gerekir. Fakat amaç bu değildir ki... Amaç, "Karanlıkta Uyananlarda karşı hazırlanan tertipler zincirine-yeni bir halka eklemek, suyu bulandıjrmak ve bu bulanık suda balık avına) çıkmaktır. Hele seçimlerin eşiğinde...

AP'li milletvekili tarafından, Antalya Festivalinin bir tüzüğü bulunup bulunmadığı, şayet varsa Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Temsilcisi Semih Tuğrulun İstanbul Radyosundaki - açık oturumda "Antalya Festivalinin tüzüğü yoktur" yolundaki sözünün adı geçen film lehinde bir şahadet havası yaratmağa matuf olup olmadığı sorulmaktadır.

Öp babanın elini

Antalyâ Festivalinin bir festıval tüzüğü denecek metinden yoksun oluşu bugünün değil, daha geçen yılki ilk Antalya Festivali yapıldığı zamanın meselesidir. Nitekim böyle bir tüzük olmadığı içindir ki türk sinema yazarları, sinema eleştirmenleri ne geçen yılki, ne de bu yılki festival jürisine katılmak için yapılan çağrıyı kabule yanaşmamışlardır. "Festivalin tüzüğü yok" sözünde "Karanlıkta Uyananlar" filmi lehinde hava yaratmak çabası görmeğe gelince bu, Ördek Hasan hikâyesini de aşan bir zorlamadır. AP'li milletvekilli" bununla da kalmamış "Karanlıkta Uyananlar" lehinde hava yaratanın Turizm ve Tanitma Bakanlığı olduğu "havasını yaratmak için", Semih Tuğrulun Turizm ve Tanıtma Bakanlığı temsilcisi sıfatı üzerinde durmuştur. Oysa türk sinemasıyla az çok ilgilenen herkes, Semih Tuğrulun bu memleketin kalburüstü birkaç sinema yazarından biri olduğunu bilir. AP'li milletvekili "Karanlıkta Uyananlar' Antalya Film Festivalinde ve Üniversite Film Kulübünde yapılan seçmede ancak üçüncülüğü alabildiği halde Varna Film Festivaline gönderilmesine de itiraz etmektedir. Antalya Film Festivali jürisinin filmleri değerlendirmedeki "eşsiz" kabiliyeti dillere destan olmuş, senaryo ödülünü Fikret Hakana, lâboratuvar çalışması ödülünü "Eczacıbaşı Fabrikaları"na vermeğe kalkışan üyeleriyle bu jüri bütün basının alaylarıyla karşılanmıştır. AP'li milletvekilinin ileri sürdüğü ikinci "yetkili değerlendirme makamı" Üniversite Film Kulübüdür. Bu kulüp, sinema seyircisi niteliğinden başka bir sıfatı olmayan üniversite öğrencilerinden meydana gelmiştir. Kaldı ki, milletvekilinin bir dayanak olarak kullandığı Antalya Film Festivali jürisi ile Üniversite Film Kulübünün değerlendirmeleri de birbirine tamamiyle karşıttır. Antalya Festivalinde üçüncülüğü alan "Karanlıkta Uyananlar" Üniversite Film Kulübünün listesinde de üçüncüdür ama, Antalya Film Festivalinde kulis faaliyetiyle birinci olan "Aşk ve Kin", Üniversite Film Kulübünün, beş fllmlik, listesinde ancak sonuncu olabilmiştir. Dahası var, bu konuda asıl yetkili olan sinema yazarları ve eleştirmenlerinin hepsi "Sinema 65" dergisinin açtığı mevsimin en iyi 10 yerli filmi soruşturmasır da birinciliği hep "Karanlıkta Uyananlara vermişlerdir. 10 filmlik listelerin hiçbirinde Antalya Film Festivalinin "birincisi" "Aşk ve Kin"inn adı geçmemektedir.

Hamamın namusu

AP'li milletvekili bununla da yetinmiyerek, Varna Festivaline gönderilecek filmleri tespitle yetkili jüriye herhangi bir etki yapılıp yapılmadığını

da sormaktadır. Varna Festivaline gön derilecek filmleri tespitle görevli jüri herhangi bir karar almamıştır, ki, bu karara bir etki yapılması söz konusu olsun.

AP'li milletvekili filmden birşey çıkaramayacağını anlamış olmalı ki, filmi bırakıp, senaryocusunun "cemazıyülevvelini" yoklamağa çalışmakta 'Karanlıkta Uyananlar" filminin senaryocusunun komünistlikten mahkûm olup olmadığını sormaktadır. Önce, AP'li milletvekiline bir "sabah-ı şerif ler hayır olsun'' demek gerek. Çünkü "Karanlıkta Uyananlar"ın senaryocusu yıllardan beri düzinelerce, senaryo yazmış, bunlar filme alınmıştır. Bir vatandaş düzinelerce senaryo yazacak, bunlar sansürden geçecek, bu senaryolar filme alınacak yine sansürden geçecek, sonra çevrilen film savcıların, mülki Amirlerin denetiminden de geçecek, bütün süzgeçlerdin geçerken ko monizmle ilgili birşey görülmeyecek, bundan dolayı yurdun her köşesinde yıllarca gösterilmesine izin verilecek de, sonra; suç unsuru taşımıyan filmler bir yana bırakılıp, "ama sen komünistlikten mahkûm olmuşsun" diye senaryocunun yakasına yapışılacak, sonunda yine suçsuz olan film cezalandırılacak!.. Buna olsa olsa, hamamın namusunu koruma gayretkeşliği denir.

AP'lı milletvekili soru önergesinin sonunda çok daha yetkili yeni bir jüri ve sansürden söz açmaktadır. Bu da "Karanlıkta Uyananlar"ın oynatıldığı çeşitli illerde "komünizme karşı hassas olan ve en hakiki jüri ve sansür mahiyetinde bulunan türk efkarı" imiş. AP'li milletvekilinin söz açtığı, hani "şu son zamanlarda sık sık ortaya çıkan, eli taşlı sopalı. Hitlerin "hücum kıtaları" mukallidi, parti kongresi, sinema salonu basan "milliyetçi, mukad desatçı gençlik"tir. Bu kiralık zorbaları, türk kamuoyunun temsilcisi diye göstermekle AP'li milletvekili kamuoyuna en azından saygısızlık etmektedir. "Karanlıkta Uyananlar"ın Varna Festivalinde Türkiyeyi temsil etmesinin çok mahzurlu olduğunu ileri süren AP'li milletvekili, heves ettiği yerli sinemayla biraz daha yakından ilgilenşeydi. "Karanlıkta Uyananlar"ın Varnada bu yıl ilk defa yapılacak "Balkan Film Şenliği"nde Türkiyenin ve türk sinemasının yüzünü ak çıkaracağından dolayı bu filme emeği geçenlere teşekkür etmesi gerekirdi. Çünkü, "Karanlıkta Uyananlar" çevrilmeseydl, Balkan Film Şenliğine katılan öbür beş Balkan ülkesinin yıllık toplam film yapımından daha fazla film çeviren Türkiye, bu festivale gönderecek, film bulamıyacak, bundan dolayı da ya festivale hiç katılamayacak, ya da film denmeğe lâyık olmayan çırpıştırma işi yapımlardan birini göndermek zorunda kalacaktı ki, her iki halde de yıllık yapımı 2 0 0 filme yaklaşan yurdumuz için yüzkızartıcı bir durum meydana gelecekti.

Festivaller

Ayı masalı

5. Uluslararası Berlin Film Festivali. 1 bir bakıma geçen yılki "Susuz Yaz" skandalinin ağırlığı ve suçluluğu ıçm de başladı ve sona erdi. Zaten ilk günündenberi dünya sinemacıları arasında p e k fasla itibar sağlıyamamış olan festival, "Susuz Yaz" olayıyla yediği darbenin etkisinden kurtulmak için bazı tedbirlere başvurdu. Meselâ geçen yıl olduğu gibi, jüri üyelerinin dış etkilere kapılmaması için, jürinin "zayıf nokta"sı olan kadın üyelerden vazgeçildi. Festival Tertip Komitesi, bağımsızlığını göstermek ve sinemacılara yaranmak için, Japonyanın resmi protestolarına rağmen festival programın da yer alan japori filmini programdan kaldırmayı reddetti. "Kabe no Nakono Himegeto - Duvarların Ardındaki İş" adını taşıyan bu film tatmin edilmemle bir kadın, aşka susamış bulûğ çağında bir kız,, dürbünle komşu evin yatak odasındaki sevişmeleri gözetleyen delikanlı ve işinin ağırlığı altında ezilen bir babadan meydana gelen Japon ailesinin hayatını oldukça açık ve cüretkâr sahnelerle anlatıyordu. Film 30 Haziranda festivalde gösterildiği vakit birçokları tarafından "tamamiyle müstehcen" bulunmuştu. Japon Yapımcılar Birliğinin filmin oynatılması İçin ileri sürdüğü istek, festival tertip komitesi tarafından reddedilince. Batı Almanyadaki Japon Başkonso losu bundan böyle Japonyanın Uluslararası Berlin Film Festivalini boykot edeceğini resmen açıkladı,

ödüller

eriye; en önemli tedbir, ödülleri daG ğıtırken herkesi memnun edebilmek kalıyordu ki, uluslararası Berlin Film Festivalinin jürisi, yıllardır beceremediği bu işi bu yıl başardı. Zaten festivale gönderilen filmlerin çoğu da aynı seviyede olduğu için bunda bir güçlük çekilmedi. Festivalin büyük ödülü olan "Altın Ayı"yı fransiz "Yeni-. dalgacılarından Jean-Luc Godard'ın "Alphaviile"i kazandı. Godard'ın "A bout du souffle'danberı en iyi filmi diye nitelenen "Alphaville"de Eddie Constantin'in canlardırdığı ünlü hafiye Lemmy Caution, bu defa science - fiction filmlerini andıran dekorlar içinde maceralarını yaşamaktadır. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da en iyl yönetmen ödülü "Gümüş Ayı". Hintli yönetmen Satyajit Ray'e, -Charulata - Yalnız Kadın" adlı filminden dolayı verildi, ödül kazananlar listesinde bir hintli daha yer almaktadır ki bu da, "Shakespeare Wallah - Shakespeare Topluluğu" filminin yıldızı Madhur Jaffrey'dir. Jaffey. en iyi kadın oyuncu ödülünü almıştır. En iyi erkek oyuncu ödülü, Hollywood'uh "kötü adam"ı Lee Marvin'e "Cat Ballou" adındakl kovboy filminde kazandığı başarıdan dolayı verildi. Jürinin özel ödülü "Gümüş Ayı"yı, polonyalı yönetmen Roman Polanskinin İngilterede çevirdiği "Repulsion - İtişi' kasandı. "İtiş". erotik hayaller içinde deliliğe kadar sürüklenen bir gençkızın hikaye sini anlatmaktadır. Jürinin öbür özel ödülü, fransız kadın yönetmeni Agnes Varda'nın "Le bonheur - Mutluluk"una gitti." Mutluluk", fransiz televisyonunun gözde çiftlerinden birinin gerçek hayat hikayesini ele almaktadır. Festival Jürisi ayrıca "Cat Ballou"nun İki senaryocusuna da -Walter Newman ile Frank Pierson- birer mansiyon verdi.

Kısa filmler büyük ödülü olan "Altın Ayı"yı, İrlândanın gönderdiği "Yeat's Oountry - Yeats'in Yurdu" kazandı. İkinci ödül olan "Gümüş Ayı" da Hollandanın "Een zindag op het eiland van de Grande Jatte - Büyük Çanak Adası'na verildi. Sessiz filmin ünlü sanatçısı Buster Keato'un oynadığı "The Railrodder" Kanadaya bir mansiyon kazandırdı.

FISK Emniyettir
FISK Isınmaz

Gövdesinin özel şekli ve "Poli-B"nin temin ettiği üstünlük sayesinde Fisk yüksek süratte dahi kolay ısınmaz.

Süper kauçuk "Poli-B" tabiî kauçuğa ancak Fisk uzmanlarının bildiği mahrem nisbetler dahilinde karıştırılarak yepyeni, çok dayanıklı bir terkip elde edilmiştir.

Bu yüzden Fisk kullananların başı dinç olur. Çünkü Fisk, oto lâstiklerinin baş düşmanı hararete mukavimdir. Ömrü uzundur. Kolay aşınmaz.

FISK araba kullananlar için bir nimettir.
Rahat direksiyon sağlar; uzun yolda yormaz.

Lâstik alırken emniyetinizi düşünün. Hayatınızla kumar oynamayın... Evde bekliyenler var. Fisk kullanınız.

KALİTE LÂSTİK
FISK
ŞÜPER KAUÇUK
poli-b
İLE İMAL EDİLİR

(Man Ajansı: 935 — 433)

Fazla güneşte durmaktan
ileri gelen
baş ağrılarına karşı

GRİPİN

FAYDALIDIR

(Basın A: 1454 — 423)